

Any 2000

286 anys d'esclavatge sota la rapinya de Madrid/Babilònia. Tota Catalunya és una presó... de les manipulacions i mentides dels mitjans de comunicació (de propaganda) espanyols. Ells ens tracten com els nazis tractaren els jueus. L'antisemitisme espanyol és diu anticatalanisme. Són racistes, i contra els qui roben: per acollir-nos i que seguim pagant-los la borratxera. Quan tindrem la serena dignitat de resistir l'Imperi del Mal? Visca la Resistència Catalana contra el racisme espanyol!

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 429

15 DE FEBRER DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

S'ARENAL DE MALLORCA

Fa 10 anys que na Margarida Sureda i sa filla Margaria Pomar de Felanitx, venen fruites i hortalisses a la Plaça de s'Arenal. Tel. 971 580 095

Fa 4 mesos que na Marja de Leeuw i en Llorenç Clar, a qui veiem amb els seus ajudants, han obert la Residència Centre de Dia Maria Alberdina a s'Arenal de Mallorca. És un lloc on la gent que fa feina i per això no té temps per tenir cura de la seva gent, hi du les persones majors o incapacitades durant el dia. Ells fan un pla individual de cada persona i tenen cura de la seva higiene, alimentació, medicació, gimnàstica etc. També tenen personal d'infermeria que va a les cases a tenir cura dels malalts. Tel. 971 445 101

Fa 13 anys que en Miquel Llull ven les hortalisses que produeix al seu hort de son Gaules de Manacor a la Plaça de s'Arenal. En Miquel se queixa que avui amb 40 quarterades de terra bona, si no vas a vendre tu mateix, no se pugui viure dignament. I és que és vera. Quaranta quarterades valen molts de milions i en treuen ben pocs. Tel. 971 183 404

Fa mig any que na Mari Carme Cabrera i en Gonzalo Morales regenten el Restaurant Penya Bètica a s'Arenal de Mallorca. 195 associats que hi van a veure els partits per TV, a fer copes i a dinar. Despatxen tapes, plats combinats i menús a 850 ptes. Tel. 971 443 599

Fa 20 anys que en Manolo González, natural de Còrdova fa de promotor i mestre d'obres amb fusteria inclosa. Té l'oficina a l'Avinguda Garcia Morato, 13 de Ciutat, tel. 971 240 831 i, oficina de promoció a l'Aldea Blanca, local 22 de Badia, tel. 971 741 752. En Manolo a qui coneguerem fa 25 anys a l'Associació de Veïns de s'Arenal és administrador de l'Associació del complex Badia Blanca.

Fa 3 anys que la senyora Blanca González-Miranda i Saez de Tejada de l'Il·lustre Col·legi de Notaris de les Balears, és la notària de s'Arenal de Mallorca amb seu al carrer de Maria Antònia Salvà, cantonada Formentera de s'Arenal. Tel 971 440 326 E-Mail: notari-b@oninet.es

CIUTAT

Fa un any que n'Emili González i na Llanos Torres han obert la Guarderia sa Miloca al carrer de Manacor de Ciutat. Tel. 971 465 715

Fa un mes que en Pep Moyà ha obert la Botiga Tot Gols al carrer d'en Lluís Martí de Ciutat. Vestimenta i símbols d'equips de futbol de per tot arreu. En Pep també gestiona la botiga del Reial Mallorca. Tel. 971 464 452

Fa 8 anys que en Pau Oliver és dependent de l'Eròtic Palau-2, que està al carrer G. Ricard Ortega de Ciutat. Tel. 971 467 558

Especial dedicat a CIUTAT
Si vos ha agradat, telefonau al
971 26 50 05

i el vos enviarem cada quinze dies

CIUTAT

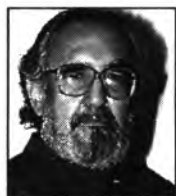
Fa 13 anys que n'Apol·lonia Canals de sa Pobla regenta la Pastisseria Guai a la barriada de sa Plaça de ses Columnes de Ciutat. A més de vendre pastissos i pa, fa cafè amb llet i berenars. Tel. 971 467 570

Fa 16 anys que el metge pediatra Ignasi López, natural de Mèxic, amb estudis a Barcelona, te oberta consulta al carrer de Jesús de Ciutat. Te. 971 762 222

Fa 25 anys que en Frederic Delgado i Gelabert te bufet d'advocat obert al carrer d'Anselm Turmeda, 12 de Ciutat. En Frederic és president de la Federació Balear de Tennis amb uns 3.000 associats i una quarantena de clubs federats a les quatre illes. Un esport que de cada dia està més de moda a les Illes Balears i Putiuses. Tel. 971 751 055

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

* Amb data de primer de desembre de l'any passat, ha sortit al carrer L'Avanç, periòdic de València i l'Horta, quinzenal amb un tiratge de 5.000 exemplars que te unes idees molt semblants a les de L'ESTEL dels Països Catalans. Nosaltres, des de Mallorca, estam en contacte amb la nova publicació que, tindrà el nostre suport logístic i la nostra experiència de 20 anys. Els valencians, necessiten com el pa de cada dia, premsa independent i independentista en català, i ara la tendran. El seu telèfon: 626 902 383

* Quan els espanyols passen per Catalunya i València, diuen pestes perquè han de pagar peatge a les autopistes, ja que al seu país no n'hi ha d'autopistes de peatge. "Estos catalanes, diuen, -por todas partes hacen pagar. Allò que no saben, perquè ningú els ho ha dit, és que aquí si volem autopistes les han de fer empreses privades, que llavors cobren per passar-hi, mentre que a

Espanya les fa el Govern amb els nostres doblers.

* Des de Girona hem rebut un fax que diu: Amics, he llegit el número 427 del 15 de gener del 2000. M'ha emocionat trobar-hi a la pàgina 2 la cançó *Filletes meves*, que coneixia des de fa molts d'anys, per aquest motiu us vull demanar que tal com feu amb altres textos féssiu constar que és una cançó jueva que forma part d'una sèrie de traduccions de cançons del ghetto original en Jídix. Ben cordialment, Montserrat Pumarola

* Un altra fax, signat per Josep Bestard, portaveu d'UMa l'Ajuntament d'Andrax, és una moció d'UM, demanant limitar el nombre de llicències de construcció anual que no posi en perill la sostenibilitat del creixement a Andrax. I, és que aquest creixement és gros, sobretot al Port amb totes les muntanyes plenes de cases i xalets. Algú ho ha d'aturar si no volem arribar al caos. Ω

Nou partit independentista català

El diumenge dia 23 de Gener es va celebrar el Congrés Constituent de l'organització Unitat Nacional Catalana.

Hi participaren militants i antics militants d'Estat Català, Partit per la Independència, Joventuts Nacionalistes de Catalunya, Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya, CDC i independents.

Els objectius de l'organització són crear un partit polític purament independentista i democràtic, lligat a la realitat i preocupacions de la gent de casa nostra i que no avantposi cap ideologia social a la lluita per la independència.

Podeu trobar el manifest i la declaració de principis a la seva pàgina web: <http://www.unitat.org>

Si vols col·laborar o rebre més informació escriu-nos. Ω
A reveure!

Xavier Andreu. Unitat Nacional Catalana
correu@unitat.org
<http://www.unitat.org>

La justificació (impossible) de la demagogia: Joan Pla

En tots els països políticament minoritzats, amb llur sobirania segregada i els signes d'identitat sota sospita permanent, és relativament fàcil trobar individus que serveixen envers la qüestió de la llengua pròpia i dels drets nacionals pertinents una irreprimible i indisimulable "animus Belligerandi". Discutir amb ells de normalitat política-cultural és com parlar sobre el sexe dels àngels. Habitualment, són tan cínics que tenen la barra d'acusar els debils o menys afavorits (nacionalment parlant) d'aplicar mètodes que només són a l'abast dels més forts. Ells menys prenen, conscientment o no, les nacions que no disposen d'un Estat que les aixoplugui i faci valedors els drets reals de tots els ciutadans.

Aquesta mena de persones solen abundar sobretot en el món de la política i en els mitjans de comunicació, atès que són els llocs més escassos per entrebancar els processos d'entusias-

me identitari autòcton. Aquí, lògicament, s'enmirallen o van a remolc de la premsa madrilenya i dels sectors durs dels respectius partits mesetaris. Ells ajuden a fomentar els conflictes i els ressentiments entre els indígenes, semblen la confusió en els indecisos o desinformats i s'afanyen a desprestigiar els qui intenten amb energia i dignitat demarcar-se dels límits arbitraris -i de les fronteres arbitràries- imposats pels "patriotes espanyols" amb la força de les armes (Todo -absolutamente todo- por la Patria); recordem, tan sols, el cèlebre general Galindo, de trista actualitat, o l'increïble actual ministre de Defensa espanyol, Eduardo Serra, que sembla que encara no ha sortit de les caveres i ens amenaça d'enviar-nos els tancs).

Un d'ells, un d'aquests personatges que què parlaven adés, és en Joan Pla, col·laborador del *Diari de Balears* amb la sèrie dita dels *Angelots*. La

dèria persecutòria de l'esmentat periodista felanitxer contra tots els moviments d'alliberament nacional ha restat palesa al llarg d'una extensa trajectòria periodística, així com també la seva presumpció d'espanyol de pura casta (!), tot invocant, a més, en algunes ocasions, la pròpia ascendència esquerrana, republicana i espanyola. Tot plegat el deixa clarament amb el cul a l'aire, car si son pare era, com sembla, un català de València (el llinatge és inequívoc) i ell ha nascut i crescut a Felanitx, és doncs, un botiflers declarat. Que aquest senyor sigui de dretes o d'esquerres no té, per tant, gaire importància.

En aquesta faicó, i fent una mica de memòria, podem evocar, per exemple, que l'estadista republicà d'esquerres Manuel Azaña manifestà, en el seu moment que "una persona de mi conocimiento asegura que para la afirmación de España es necesario bom-

bardear Barcelona cada cincuenta años", alhora que es declarava "español hasta la cachas", de la mateixa manera que ho feu tota la tirallonga de falangistes senyalats de l'època, els quals per cert s'estimaven més "una España roja que rota". Anys després de la guerra d'agressió del 36, alguns intel·lectuals espanyols republicans, com Claudio Sánchez Albornoz es lamentarien que la dictadura del general Franco no hagués servit per acabar amb el "problema catalán". I si el Partit Socialista Obrer Espanyol arribà al govern de l'Estat fou perquè tenia un projecte nacionalista espanyol vertebrador, uniformador i desacomplexat (hem pogut veure, però, com han acabat alguns dels seus dirigents). Al cap i a la fi, molts catalans sabem perfectament que no hi ha res que s'assembli més a un espanyol de dretes que un espanyol d'esquerres. Ω

Andreu Salom i Mir

**BAR-
RESTAURANT
MESON
CAN GUAITA**

Obert les 24 hores
Cuina mallorquina i
internacional

Obert tot l'any

Menú dies feiners,
migdia i vespre, 995 ptes

Menú festius,
1300- Extensa carta de
104 plats

Carretera Militar, 253-
Tel. 971 743 290

AUDIFONOS
Aparells per a la
sordera

Pere Llompart i Buades
Audioprotesista

Carrer F. Manuel de los Herreros, 16
(Entre Pl. de les Columnes i Pere Garau)
Tel. 971 243 464 Ciutat de Mallorca

CTRA. DE VALLDEMOSSA, 20
TEL./FAX: 971 75 95 98

CARRER MANACOR, 63
TEL./FAX: 971 46 37 77

PALMA DE MALLORCA

S'ha de revoltar Mallorca

PERE FELIP I BUADES

Aquesta pregunta s'ha de fer a partir del plantejament de les següents qüestions:

L'aigua

Calvià cansa a l'empresa EMAYA, amb les seves necessitats d'aigua per a poder sostenir i augmentar la seva insostenible oferta turística. Aquesta, a la vegada apresada pel mateix problema (sostenir l'insostenible desenvolupament turístic) i haver d'atendre el terme de Calvià, opta per robar -i de quina manera- l'aigua als agricultors mallorquins, els aquífers dels quals estan buits degut a la sobre explotació per part dels municipis costaners mallorquins, empenyats en fe sostenible una cosa que no ho és: atendre a les necessitats d'aigua de vint milions de turistes que la tuden, i amb l'estúpida pretensió que, en anys a venir, siguin quaranta o seixanta, els milions de turistes que ens visitin, i... fins i tot que se quedin a viure aquí. Pot ser no ho estan fent ja? I els milenars i milenars d'indesitjables, carteristes, corsaris i gent de malviure que s'instal·len aquí cada any per "atendre" al turisme?

Les deixalles

Dia rera dia, acumulen a l'abocador de son Reus (Ciutat), milenars i milenars de tones de deixalles (anau-hi a veure-ho), originades quasi exclusivament pels milions de turistes que ens visiten.

El motiu de la revolta radica en que les necessitats econòmiques per a poder solucionar un assumpte tan brut, es carrega a les butxaques dels ciutadans mallorquins, els quals mitjançant impostos hauran de pagar l'eliminació d'aquestes deixalles, que els turistes no paguen en les seves factures. I tampoc ho fan els hotelers, damnificats per un preus polítics que estan molt per davall dels preus normals a la hostaleria.

Cotxes de lloguer

Durant tot l'any, i sobretot a l'estiu, circulen pe les nostres illes milenars de vehicles de lloguer. La majoria pertanyen a empreses peninsulars que paguen els seus impostos a Madrid. I a més traslladen aquí els seus empleats que, al viure temporalment a les illes, tampoc paguen aquí els impostos.

El motiu de la revolta és en el cost econòmic, per a construir infraestruc-

tures (carreteres, autopistes, ponts, il·luminacions, senyalitzacions, etc., que surt de les butxaques dels ciutadans illencs, els més castigats en impostos de l'Estat espanyol.

La cultura

Envaïts per vint milions de turistes, hem de ser conscients que també son envaïts per aquells que venen aquí a fer el seu agost, en aquest immens riu revoltat en que s'han convertides les nostres illes, amb pescadors com l'Estat espanyol, els tour operadors estrangers i els mesquins i egoistes hotelers mallorquins. La invasió forastera i l'espoli que patim és alarmant.

Una invasió pitjor que la dels bàrbars, amb xoriços i gent de mal viure que a més son uns pocavergonyes agressius i maleducats, que venen aquí amb la pretensió de colonitzar-nos, utilitzant fins i tot la força per aconseguir-ho. De fet ja ho estan fent. N'hi ha prou llegint les cròniques dels succeïts als periòdics locals per adonar-nos-en. Pel que fa la cultura, és obvi que l'estan matant o al manco ho intenten. Pretenen acabar amb tot un poble, el de les illes, mitjançant l'assassinat de la llengua catalana, que és la nostra.

I, bé, ens revoltam o ho deixam per un altre dia? Al cap i a la fi, els qui s'haurien de revoltar són els polítics, els nacionalistes que avui comanden, i fins avui no s'han posat al capdavant de la revolta. Que hauran de menester per fer-ho? **Ω**

Treballar per l'amo genocida foraster

Mentre els pobles segrestats i psicològicament esclavitzats per l'Imperi del Mal (l'Imperi que més gent ha assassinat en genocidis al llarg de tot la història humana: més que Assíria, Hitler i Stalin plegats) o sia, *Appanya*; no plantejgen llur alliberament cruament però amb intel·ligència i geoestratègia, tot allò que aquests pobles faran sols els lligaran més durament a *L'Estaca*.

Els grupúscles radicals (PUA, Jarrai, Maulets, etc.) manquen de geoestratègia ni de saviesa humana. Són només pets de rebel·lia juvenil, eixorcs, i fan el paper d'indis dolents i feréstecs en els films de John Wayne dels telediaris de les televisions espanyolasses. Faltats de sentit cristià d'autocontenció, la ràbia els devora i els enterboleix els senys. Tament són incapaços de convèncer el centre sociològic majoritari. Ben al contrari, el llencen, esglaiat, en mans de la més tenebrosa dreta espanyolista. Són toros que els mass mèdia espanyolassos (els toreros) saben provocar i torejar sense problemes. Fa poc sentí una xerrada de na Núria Cadenes, torturada i presonera política dels espanyols i també escriptora, i em quedà del tot clar que aquesta gent *maulet* viuen reclosos en un petit món desconnectat de la realitat global i són incapaços d'evolucionar per a guanyar-se cap majoria sociològica, ni que sia relativa. Són provincians de la política, sectaris, i ben poc autocrítics: ni que els matassin voldrien baixar del ruc coix en el que volen fer la volta al món, sense voler analitzar-hi res.

Quan als laboriosos i estudiosos catalans, com més inventem i i treballem, més ens voldran mantenir com a esclaus. Així, Gaudí o Miró o el Doctor Barraquer seran *espanyols*, com en Guardiola o Montserrat Cavallé: tot per a *ellos*.

Serveix de ben poc inventar i treballar, col·lectivament, si no som més conscientment, políticament destres. Els fem de criats, d'esclaus. *Som com els ases de Sòria, que porten or i mengen palla* (Tirant lo Blanc). No hi havia d'haver ni un científic, ni un esportista, ni un artista, ni cap bon professional català que fes el joc a la psicopatia colonial espanyola en dir sols *si bwana* a canvi d'avantatges personals, sense denunciar-la. No fer hi res, callar, és esdevenir còmplices d'un vilíssim engranatge de Maldat i Mentida: *El diable és Pare de Mentida* (la Bíblia). **Ω**

Jaume Tallaferro

Tocau-li la cresta (i IV)

Normalitzar el català no és només qüestió de fer lleis. La pressió popular és un element imprescindible. Si tens ganes de dir "prou!", en aquesta secció et donarem alguns suggeriments per a les estones d'oci.

Coneixeu altres entitats i empreses candidates a aparèixer en aquesta secció? Feu-nos arribar el cas i tots n'estarem al corrent.

Arrancada de cavall i arribada d'ase: li toca el torn a Caprabo, empresa catalana del Principat que al principi tenia una política lingüística bastant encertada, etiquetant en català els seus productes de línia blanca i fent servir la nostra llengua en la seva publicitat. Malauradament, sembla que l'aigua de Palma deu portar substàncies espanyolitzadores i Caprabo se n'ha encomanat, tot reduint progressivament l'ús del català, especialment en la seva darrera campanya publicitària.

A part del seu injustificable canvi lingüístic, també observam una progressiva desaparició de les seves lleixes de productes autòctons de les Illes, com per exemple la fava pelada. Hem demanat explicacions al respecte però no hem rebut arguments satisfactoris. Un exemple més de l'alunyament de l'empresa de la realitat social i nacional en què es mou.

Caprabo no és un cas aïllat. Moltes empreses del Principat amb polítiques lingüístiques bastant normalitzades no acaben d'entendre que les Illes també són territori nacional. A les nostres ràdios, fins i tot el "jingle" de "miri miri Miró" surt traduït al castellà. I tu, hi estàs d'acord? Dons posa fil a l'agulla! Pots demanar fulls de reclamació a qualsevol supermercat Caprabo, queixarte als caps de cada supermercat. Ja hi ha amics que han tomat la targeta de client en senyal de protesta. També pots enviar-los emails o escriure cartes al gerent del supermercat del teu barri. La pàgina web de Caprabo ens ofereix números de telèfon i la possibilitat i un formulari per fer suggeriments per correu electrònic. Aneu a www.caprabo.es

No és res personal. D'aquí a 15 dies tocarem la cresta a algú altre! **Ω**

C I U T A T

Fa 30 anys que n'Isabel Rodríguez regenta la Perruqueria Isabel al carrer de Manacor de Ciutat. Abans la duia n'Angelina Oliva. Tel. 971469144

Fa un mes que na Silvia Calafell de can Boronada d'Andratx i la seva germana Mònica regenten l'snak-bar cafeteria sa Tàpera al carrer de l'Arquebisbe Espàrec de Ciutat. Al foto amb sa mare n'Àngela Martín, qui fou regidora de l'Ajuntament de Ciutat a la primera legislatura d'ajuntaments democràtics. Tel. 971 241294

Fa 4 anys que en Santiago Lucha de Ciutat Real i en Juan I. Garcia, també de Ciutat Real regenten l'empresa de Pintures i Decoració de Cases ECOMAR al carrer del Bisbe Espàrec de Ciutat. Si voleu pintar ca vostra, 8 professionals d'ECOMAR estan al vostre servei. Tel. 971 246 561

Fa 16 anys que en Vicenç Rabassa des Pont d'Inca va obrir la botiga de maquinària agrícola i de jardineria COMA-GRILSA al carrer dels Reis Catòlics de Ciutat. Tel. 971 420 144

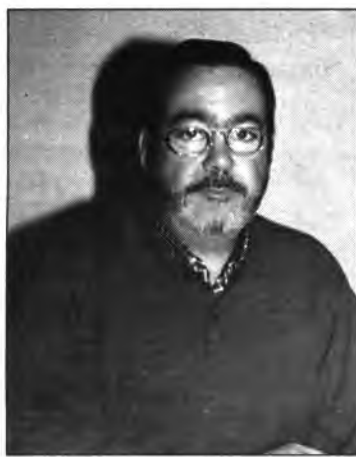
Fa 2 mesos que na Cobie Rodríguez i Lindelauf regenta la botiga d'electrodomèstics i aire condicionat Cobie al carrer dels Reis Catòlics de Ciutat. Son pare és en Rodríguez II que fou campió d'Espanya de boxa, sa mare és holandesa. Tel. 971 243 328

Fa 3 anys que en Josep Cervera de Lloseta, va obrir l'herboristeria cosmètica natural Ashmi-Chela al carrer Gabriel Gari de Ciutat. També ven llibres i regals isòterics. Tel. 971 240 335

Fa 10 anys que en Miquel Vilalba i na Maria Antònia Ordines regenten la botiga Golden Mask al carrer de la Reina Maria de Montpeller de Ciutat. Assorteixen de vestuari antic i complements a la hostaleria mallorquina, també fan maquillatge professional. Tel. 971 275 830

Fa 23 anys que en Vicenç Terrassa regenta l'Impremta Terrassa al carrer de Pere II de Ciutat. Especialista en tríptics publicitaris, també imprimeix la revista Llegir i Siopj. Imprimeix els llibres de la Editorial Lleopard Muntaner i El Tall. Tel. 971 241 944

S O N G O T L E U

Fa 3 anys que en Francesc Noguera regenta la botiga de roba interior a l'engròs i a la menuda al Carrer de l'Arquebisbe Espàrec, prop de la Plaça de Pere Garau de Ciutat. Tel. 971 256 005

Fa 38 anys que na Maria Santamaria regenta un lloc de venda de llegums cuits a la Plaça d'en Pere Garau de Ciutat. Tel. 971 273 380

Fa 6 anys que n'Eva Pericàs regenta un lloc de venda de pa i pastissos a la Plaça de Pere Grau de Ciutat. Abans venia productes de xarcuteria. Tel. 971 241 087

Fa 15 anys que en Francesc Carbonell, de son Coc regenta un lloc de peix a Pere Garau. Sa mare, na Caterina Hierro, va començar a vendre peix va uns 40 anys. Tel. 971 256 005

Fa 8 anys que les germanes Rodríguez Valls regenten el lloc de venda de pa i pastissos Valls a la Plaça d'en Pere Garau de Ciutat. El seu padrí, Josep Valls va obrir aquest lloc fa 50 anys, abans ja venia a la Plaça Major. Tel. 971 270 478

S A C A P O L A D O R A

A la renúncia a un senador ara hi hem d'afegir la pèrdua segura d'un diputat i potser d'un altre senador

Sebastià Serra no és senador pel Pacte de Progrés perquè el seu propi partit no ho va voler, cosa que sembla prou clara si analitzam les paraules del candidat. Gràcies al PSM, per tant, tenim un *Senador por la Islas Baleares* com figura exactament a la seva targeta del Senat (innocents de nosaltres, que pensàvem que ja érem *Illes Balears*).

Posteriorment es negaren a formar part d'una plataforma que pogués dur un diputat nacionalment autocentrat al Congrés espanyol i tal vegada també un senador. De programa polític no n'han volgut ni xerrar amb cap dels partits que podrien donar suport al bloc patriòtic: UM i ERC (els altres segueixen la via de l'espanyolitat). Això sí, asseure's amb UM per repartir-se els càrrecs del Consell de Mallorca sí que ho acceptaren tot d'una.

Segons ells, és possible aconseguir un diputat presentant-se en solitari, mentre que UM i ERC no ho consideren factible en les actuals circumstàncies. Si aconseguïssin el diputat, els donarem l'enhorabona i felicitem el seu secretariat de formació per haver aconseguit una anàlisi estadística que no té cap fonament matemàtic però que s'ha demostrat correcta en la pràctica (ben al contrari de l'estudi presentat per UM i com partit per ERC). Ara bé, si els resultats els situen molt enfora de les seves previsions estadístiques, s'haurien de plantejar la substitució de tot l'equip de l'àrea de formació per haver confós la matemàtica probabilística amb la fe apostòlica.

Els Verds: Model mallorquí o model alemany?

Arran de la mobilització popular contra les plantes de residus de son Reus, ens preguntam si Els Verds volen emular el PSM (quan els seus parlamentaris votaven a favor de la incineradora, els seus militants s'hi oposaven creant una pantalla protectora que no els va evitar l'expulsió de la Plataforma Antiincineradora) o bé segueixen el model alemany: mentre el seu minis-

tre aplaudia els bombardejos de l'OTAN a Sèrbia, els seus militants (perdó, socis!) i simpatitzants l'embruaven de pintura vermella.

A quin dels dos models respon la reacció d'Els Verds consistent a presentar al·legacions contra els projectes de la seva consellera de Medi Ambient? Ho fan per rentar-se la cara? Són contraris realment a la normativa que es vol aprovar? Si descobrim que ho fan per desviar l'atenció i guanyar temps (la consellera Rosselló s'oposà a allargar el termini d'exposició pública, de manera que es reduïen quantitativament les nombroses al·legacions que s'hi podrien afegir), seran responsables d'engany a l'opinió pública, però si realment hi ha discrepància entre els dirigents del partit i la consellera, els primers haurien de proposar al president Antich la seva substitució per una persona de la seva confiança, per exemple el seu comandant en cap, Joan Buades, que només és regidor, diputat, conseller i secretari de la mesa del Parlament.

Almunia-Maragall-Rodríguez Ibarra-Antich-Chaves

Si les propostes federalistes que hem sentit de boca de Margall i amb més moderació d'Antich són assumides pel PSOE -cosa que ens complauria enormement- agrairíem que Almunia les divulgàs també per Castella, Extremadura o Andalusia, perquè resultarien extremadament pedagògiques per als ciutadans espanyols.

Ara bé, que no ens prenguin el pèl amb el discurs PSC i PSIB quan la seva central decisora s'omple la boca d'*Espanya* y de *Constitución* intocables, un tema en què són perfectament homologables a l'ultranacionalista PP.

PSM-ERC

Sembla que al PSM li va caure molt malament que els independentistes d'ERC considerassin interessant la constitució d'una plataforma cívica per col·locar un diputat del PSM a Madrid (així se'ls va oferir públicament a les sessions del "Blanquerna" celebrades enguany a Lluc) i acceptassin una àmplia entesa que també inclouria UM.

Sigui com sigui, des de la premsa no vam entendre massa bé que fos precisament el PSM l'únic par-

tit absent (el PP ja ni el teníem en compte en aquest cas) en el congrés d'ERC.

Ara bé, posteriorment hem sentit dir que hi va haver una conversa en què un membre de la direcció política del PSM va indicar que l'absència del seu partit era deguda al fet que els d'ERC tampoc no anaven als seus congressos.

Com que aquí hi ha d'haver qualche mentider, nosaltres ens vam posar en contacte amb ERC de Mallorca per veure si podíem aclarir l'embull. Segons ells el PSM és un partit sobirà i té perfecte dret a no anar als seus congressos (tot i que nosaltres ho considerem una mostra de mala educació i de poc respecte a les regles del joc polític), però van voler deixar ben clar que als dos darrers congressos del PSM hi van assistir el diputat Josep Huguet (que va intervenir-hi) i el també diputat Josep Bargalló, en tots els casos en companyia del president d'ERC de Mallorca, en Josep Serra, de la qual cosa en poden donar testimoni el jove alliberat del PSM, en Pere Sampol, en Climent Garau, etc, etc.

Què voleu que us diguem? Hi ha coses que estan molt mal fetes i que acaben passant factura als mal-factors.

PP

Ens demanam: Existiu o no existiu? Esser o no esser!

No volem política secreta

Una de les majors responsabilitats periodístiques hauria d'ésser posar una mica de llum allà on domina la fosca, especialment en el cas de la política, ja que els ciutadans en rebem les conseqüències i tenim dret a saber tot el que es mou a reunions, sopars "secrets", etc.

Nosaltres ens hem proposat d'investigar a fons el que passa al nostre bàndol, que és on volem que es faci política d'acord amb el nostre caràcter democràtic i dialogant. Anam publicant tot allò que podem aclarir i que ens pot ajudar a entendre millor què hi ha a les clavegueres del PSM, UM i ERC.

Els dos punts més negres, a hores d'ara, són les negociacions entre el PSM i UM per governar el Consell de Mallorca i els contactes entre els tres partits que defensen els interessos de Mallorca per constituir una plataforma cívica que permetés tenir un diputat i potser un senador a Madrid. Seguirem investigant-los. Ω

S O N G O T L E U

Fa 20 anys que la família Bonnin Torvisco regenta un lloc de venda de peix a la Plaça d'en Pere Garau de Ciutat. Tel. 971 272 608

Fa 40 anys que en Juli Caballero regenta la Xarcuteria Julio a la Plaça d'en Pere Garau de Ciutat. En Juli fou dels primers que inauguraren aquest mercat. Tel. 971 241 269

Fa 4 anys que en Josep Guerrero regenta el Celler la Granja a la Plaça d'en Pere Garau de Ciutat. Despatxa menús a 950. A la carta se menja per una mitjana de 2000 ptes. Cuina mallorquina. Especialistes en carn d'estruc a la planxa. Ja ho sabeu, els qui voleu tastar la carn de l'au més grossa que pastura per Mallorca. Reservau taula al 971 247 352

Sobre perversitats

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA

Que hi ha pocavergonyes que gaudeixen fent la guitza als altres, ja en tenim constància històrica els catalans. Però aquests pèrfids no només són capaços de girar la truita i confondre els que tenen al voltant, sinó també el pobre que n'està sortint malparat. Amb pèls i senyals ho escriu Marie-France Hirigoyen en *El acoso moral. El maltrato psicológico en la vida cotidiana*.

Contradiccions, somriures demolidors, sobreentesos,

mirades assassines, al·lusions, burles, frases inacabades, rumors, insinuacions, buits... són gestos aparentment irrellevants i de difícil detecció. Ara bé, si es repeteixen de manera continuada, a mig o llarg termini, esdevenen altament desestabilitzadors per a la dona o l'home que es veuen sotragats per aquest xafec d'hostilitats. Si la víctima s'atreveix a plantar cara, l'instigador d'aquestes accions malintencionades l'a-

cusarà de "susceptible". L'autora del llibre, psiquiatra i terapeuta familiar, ha pogut verificar que en molts d'aquests casos l'afectat queda immers en un procés destructiu de la seva persona, mentre l'assetjador nega en rodó el conflicte: "Es tracta d'una violència psicològica contínua que implica, a partir de la utilització dels altres, una estratègia de destrucció de l'altre sense que es produeixi cap sentiment de culpa".

Hirigoyen comprova que en la quotidianitat la gent no gosa parlar de perversitat. I es fa creus de l'escassa reacció de companys i familiars quan aquestes situacions salten a la vista principalment en la feina o en la parella respectivament: "Sembla

com si la nostra societat no percebés aquesta forma de violència indirecta. Amb el pretext de la tolerància, ens tornem indulgents".

Al llarg de l'assaig, aquesta escriptora francesa relata moltíssims exemples entorn a aquesta violència soterrada que ella qualifica d'"assassinat psíquic". Així com idees per aprendre primer a identificar les xarxes del pervers i una posterior defensa amb el suport de proves. Entre d'altres, mai entrar en el seu joc ni fer cabal de les seves humiliacions i, a la més mínima evidència de maldat, denunciar-lo.

L'embestida del pervers cap a les seves víctimes no és més que un problema de poder i de

reconeixement social per col·locar-se en posició de superioritat: "Són individus àvids d'aprovació i admiració, manipuladors nats que primer sedueixen i després vampiritzen", apunta Marie-France Hirigoyen, mare de família divorciada que ha acabat especialitzant-se en relacions de dominació i anihilació de l'autoestima de les persones. S'autodeclara d'esquerres i profundament sensible al dolor dels humans.

El acoso moral, el primer i únic assaig d'Hirigoyen, ha aconseguit vendre molts exemplars a les llibreries franceses i ha esdevingut un punt de debat a l'Assemblea Nacional que prepara una llei entorn l'assetjament moral a l'empresa. Ω

L'euró, instrument especulatiu

"Amb l'euró, la meua pensió valdrà més i serà més segura", diu la propaganda del Govern espanyol als mitjans de comunicació. L'euró ha complert un any. Valem més? Estam més segurs?

Ningú pot objectar al "èxit" de que l'euró és una peça important en els mercats financers. Serveix per emetre bons, per a fomentar fusions bancàries. Ha nascut un important instrument especulatiu.

I, no obstant això, l'euró ha perdut un 13% enfront del dòlar. Això significa que la pesseta, el salari, la pensió, valen menys.

Una moneda és la representació de la riquesa d'un país i l'instrument per a defensar-la.

L'euró, tal volta representa la riquesa d'onze països, però no és cap instrument per a defensar-la. Al llarg d'onze mesos de caiguda de l'euró, el Banc Central Europeu s'ha negat de manera reiterada a intervenir per a defensar-lo. I

és que, a diferència de qualsevol autèntic banc central de qualsevol país, el Banc Central Europeu no té l'objectiu de promoure el creixement, ni l'ocupació, ni el benestar dels països europeus, sinó un sol mandat: imposar l'estabilitat monetària, sacrificant a la mateixa les economies dels

països europeus. I en particular, com assenyalen dia si i dia també els dirigents del Banc Central Europeu, lliurant una guerra permanent per reduir els costos laborals.

De mode que l'euró representa la riquesa dels països europeus per a lliurar-la als mercats, als especuladors.

Això és cert fins a tal punt que ni tan sols ens beneficiem de les avantatges de les devaluacions. Una depreciació monetària afavoreix les exportacions i frena les importacions. És un mitjà per equilibrar la balança de pagaments. I doncs amb l'euró, el dèficit comercial ha batut tots els rècords

dels pitjors temps d'en Franco.

La disciplina de l'euró, el Banc Central, de l'OTAN i de la Constitució ve a ser, per això, la llei suprema a la que han de sacrificar-se els drets dels treballadors i dels pobles. Ω

Pere Felip i Buades

Comercial Agrícola Isleña, S. L. C. I. F. B-07160278

COMAGRILSA

VICENÇ RABASSA I HURTADO

agria

Reis Catòlics, 91 i Adrià Ferran, 44
Tels. 971 420 144 - 420 137 - Fax 971 275 010
07007 Ciutat de Mallorca

VIAJES VOLTÉS, S.L.

Roser Voltes i Mora

Plaça Tinent Coronel Franco, 5 - Tel.: 971 24 09 40 - Fax: 971 24 35 38
07008 Ciutat de Mallorca

València

BERNAT JOAN I MARÍ.. PRES.
REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

No és descobrir res de nou a qui llegeixi aquestes línies que, del conjunt de la nacionalitat (o nació, o comunitat humana diferenciada o com se'n vulgui dir) catalana, la Transició en va sacrificar una part en ares de mig mantenir la resta. La part sacrificada, segons sembla amb ple consentiment de personatges com ara el primer president de la Generalitat restaurada—Josep Tarradellas—, va ser el País Valencià.

Durant la pre-transició, la majoria dels partits polítics democràtics, tant de Catalunya com del País Valencià i de les illes Balears i Pitiüses, havien apostat per establir algun tipus de lligam institucional—aleshores encara a determinar— entre cadascun dels països esmentats. Aquest propòsit partia de la consciència col·lectiva comuna existent a través de la història, i la seua base teòrica havia estat sobretot desenvolupada pel magnífic assagista valencià Joan Fuster. El teoritzador de Sueca havia plantejat com ningú l'existència del conjunt del nostre país—dels nostres països—i havia oferit algunes claus per traduir aquesta existència més que evident en algun tipus de projecte polític de futur. Abans d'afermar-se el sistema sorgit de la Tran-

sició, per tant, el País Valencià entrava plenament en el projecte de construcció dels Països Catalans i fins i tot, en alguns aspectes fonamentals, n'era el capdavanter.

Per aquesta raó, els sectors dominants de la transició espanyola varen entendre que el País Valencià era clau per a moltes coses, i centraren sobre aquesta part de la nacionalitat catalana gran part de concentració de les pròpies energies i activitats. Així, treballaren perquè es consolidàs el blaverisme i el secessionisme lingüístic, de manera que de mica en mica bona part de la població del País Valencià s'anàs sentint desvinculada de la resta dels Països Catalans. Així mateix, a l'hora de redactar la Constitució espanyola actualment en vigor, es prohibí expressament la federació de comunitats autònomes, pensant, com és ben clar, en el cas dels Països Catalans. I, finalment, es formà el País Valencià d'un rètol nou—asèptic i boirós—: Comunitat Valenciana. Per acabar-ho d'adobar, molts líders valencianistes han acabat patint la Síndrome d'Estocolm i consideren que allò que l'espanyolisme diu sobre el País Valencià i els tòpics més tronats que difon, en realitat són veritat.

Així, doncs, en la constitució del Bloc Nacionalista Valencià, celebrada recentment, hem pogut veure com s'esborrava del tot el projecte dels Països Catalans i hom optava per una mena de regionalisme que a finals dels norantes hauria vet envermellar de vergonya els mateixos socialistes espanyols.

El País Valencià, emperò, és molt més viu del que podria semblar a primera vista. Hi ha hagut un esforç importantíssim per bastir una xarxa civil sòlida, s'han fundat nombrosos casals Jaume I, que aglutinen les tasques i posen en contacte persones amb pensament nacionalista d'alliberament, i hi ha una saba que brolla però que encara no s'ha traduït políticament.

La resta dels Països Catalans, malauradament, també s'han desentès força del País Valencià. Per als sectors dominants al Principat de Catalunya, "a Madrid ens trobarem". I els de les Balears són prou febles com per no poder influir decisivament en el canvi de res que es produeixi al País Valencià.

Per tot plegat, l'únic partit independentista que es presenta a les eleccions a Catalunya, al País Valencià i a les illes Balears i Pitiüses ha decidit donar el tret de sortida de la pre-campanya electoral fent la presentació de totes les candidatures que concorren a les eleccions, precisament a la ciutat de València. Perquè la plasmació política de la realitat lingüística, històrica, econòmica i social del País Valencià resulta del tot bàsica per a la construcció dels Països Catalans. Ω

Teclat Català

EN JOAN QUETGLES,
PROFESSOR DE FILOSOFIA

Mentre intentava construir una mena de taquigrafia fent ús dels recursos del processador de textos de Microsoft Word, he trobat una manera senzilla per a catalanitzar el teclat, de manera que fa possible la reutilització del teclat estàndard. Així, en aquest teclat "manipulat", l'ela geminada (l·l) i el dígraf "ny" disposen de tecla específica. He pensat que la meua trobada pot contribuir a que el teclat català faci nul·la la desavantatge respecte del teclat espanyol. Pens, també, que la trobada ha de ser de l'interès dels professionals de la casa i del lector, en general. Per tot això, he decidit fer-la pública, a l'abast de tothom.

La "nova" tecla de l'ela geminada.

Una vegada engegat el Word, s'han de fer aquestes passes: 1ra. Pitgeu el coman-

dament "eines" (o, si de cas, "herramientas"). 2na. Aneu on diu "Autocorrecció". 3ra. Actueu la casella de "reemplaçar segons s'escriu". 4ta. A la casella on diu "reemplaçar", heu d'escriure "o sigui, heu de prémer la primera tecla del teclat estàndard". 5ena. A la casella que diu "amb" (o "con"), heu d'escriure l'ela geminada (l·l). 6ena. Tot seguit, premeu "afegir" (o "agregar"). Desdeleshores, la tecla del "e" serà la de l'ela geminada.

La "nova" tecla del dígraf català "ny".

Heu de fer els mateixos passos per crear la tecla del dígraf. Al 4rt, heu de prémer la tecla del símbol < (al costat esquerra de la barra de l'espai). 5è, escriviu ny, i, seguidament, 6ena, premeu "afegir".

Això és tot. Sort. Ω

Candidatures eleccions espanyoles

Esquerra Republicana (ERC) es va mostrar des d'un principi favorable a una àmplia entesa de caràcter civopolític entre totes les organitzacions del nacionalisme autòcton. Aquest acord, marcat per un notable pluralisme, tendria com a objectiu la consecució per primer cop d'un diputat autocentrat al Congrés espanyol. Des del començament vàrem considerar que la proposta de programa i el candidat cap de llista havien d'esser proposats pel PSM, atenent el seu caràcter de força política majoritària, emperò aquest partit en cap moment va voler assumir aquesta responsabilitat patriòtica. Així, la plataforma-bloc quedaria coixa i sense opcions d'èxit, per la qual cosa es consuma la pèrdua per renúncia d'un diputat a corts i tal vegada també d'un senador del nacionalisme autòcton.

Esquerra Republicana (ERC) de les Illes Balears i Pitiüses, per tant, presenta en solitari les següents candidatures al Congrés i al Senat espanyols:

• Congrés

1. **Bernat Joan i Marí** Eivissa, 1960. Catedràtic de Llengua i Literatura Catalanes de l'I.E.S. Santa Maria d'Eivissa. És membre del Seminari de Sociolingüística de Barcelona. Coordinador del Seminari Permanent de Llengua Catalana i Sociolingüística Aplicada del Centre de Professors d'Eivissa. Ha dirigit la investigació sociològica del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de ses Salines d'Eivissa i Formentera, així com d'altres estudis sociològics. Com a assagista, ha publicat nombrosos llibres de creació i d'assaig: novel·la, conte infantil, sociolingüística... Col·labora assíduament a diversos mitjans de comunicació ("Diario de Ibiza", "Proa", "Televisió d'Eivissa i Formentera", "El Temps", "Diari de Balears", "L'Estel", "Revista de Gandia", "Dos mil vint"...), així com a revistes més o menys especialitzades ("Debat Nacionalista", "Escola Catalana", "Pissarra", "Llengua Nacional", "Eivissa", "La República", "El Pitiús"...). S'ocupa d'apartats de Sociologia i Sociolingüística de l'Enciclopèdia de les Pitiüses. Ha estat candidat a diferents convocatòries electorals per Esquerra Republicana des de 1993. Ha estat (provisionalment, l'any 1996) president del Consell Nacional d'ERC i és president d'ERC-Balears i Pitiüses des de 1995..
2. **Manel Frau i Cortès** 1965. Palma. Llicenciat.
3. **Joan Pons i Morlà** 1970. Ferreries. Diplomaturat universitari.
4. **Bàrbara Cladera i Gost** 1968. Sa Pobla. Estudiant universitària.
5. **Joan Cabot i Calçapeu** 1966. Campos. Llicenciat.
6. **Bartomeu Frau i Lluís** 1969. Manacor. Llicenciat.
7. **Josep A. Prats i Serra** 1966. Sant Jordi d'Eivissa. Llicenciat.
- S1. **Jaume Rosselló i Gelabert** 1964. Felanitx.

Llicenciat.

- S2. **Gabriel Seguí i Albertí** 1976. Palma. Tècnic de laboratori.
- S3. **Antònia Joan i Santandreu** 1964. Santa Margalida. Llicenciada.

• Senat (Mallorca)

1. **Josep Serra i Colomar** Formentera, 1960. Llicenciat en Filologia Catalana (llengua), Filologia Hispànica (literatura) i Sociologia, actualment cursa 2n de Ciències Polítiques. Professor de Llengua Catalana i Literatura i de Comunicació Audiovisual a l'ensenyament secundari. Ha dut a terme diferents investigacions i publicacions de caràcter antropològic i sociològic. El 1987 fou nomenat membre fundador de l'Institut Menorquí d'Estudis. Ha participat en distintes convocatòries electorals des de les generals de 1993. És president d'ERC-Mallorca des de 1995.
- S1. **Francesc de Borja Darder i Moll** 1978. Palma. Estudiant universitari. Ω

Dinar de campanya

Dissabte 26 de febrer a Palma

HI ASSITIRAN:

JOSEP LLUÍS CAROD-ROVIRA
JOAN PUIGCERCÓS

BERNAT JOAN
JOSEP SERRA

Ciutadans
pels
Països
Catalans

Fes la teva reserva per Tel: 971.72.88.26, Fax: 971.71.84.04 o Email: mallorca@esquerra.org

Tenir clar el mapa

PER MANEL FRAU. MFRAU@MAPTEL.ES

Llegim a El Mundo del 25/01/00 que l'Executiu navarrès ha decidit rebutjar la utilització de símbols, mapes, gràfics i eslògans "aliens a la realitat política i institucional de Navarra" per part d'organitzacions que "produeixen confusió i distorsió de la imatge exterior de la realitat navarresa." Sembla ser que moltes organitzacions i ONGs com Gesto por la Paz de Euskal Herria fan servir el mapa sencer com a part dels seus logotips.

El govern autonòmic diu que algunes publicacions, llibres de text i fulletons finançats pel seus propis departaments "reflexen anomalies d'aquest tipus." Les reaccions no s'han fet esperar: Peio Mariñelaren, de la Federació Navarresa d'Ikastolas diu que aquesta iniciativa recorda "obscurs passats de la història, temps de la Inquisició o de Torquemada." El rebuig social a aquesta "castració" de mapes és evident.

Tot i que la realitat basca i la realitat dels Països Catalans presenta certes diferències, les iniciatives dels unionistes navarresos no ens sonen gaire llunyanes. Hem patit i patim el corc de tots els Mates, Zaplanes i companyia, de tot el reguitzell de despropòsits que els partits espanyolistes i regionalistes han anat exhibint amb la inexplicable assentiment tàcit de la gent de seny del país. Molts ens hem esquinçat les vestidures en privat sense ser capaços d'alçar la veu en públic. Altres no han tingut escrúpols en sacrificar el País Valencià en nom d'una malentesa transició. De vegades, d'una manera més subtil, molts han aixecat la bandera d'un nacionalisme regionalista i ambigu, desintegrador i empobridor, un nacionalisme dels sis milions o de la formació d'una suposada nació balear.

Han decidit, per exemple, que és més important mantenir el "genio y figura" que entendre's mínimament per a posar, d'una vegada, un nacionalista català illenc al congrés espanyol.

Fa poc, algú em va dir (i sent no recordar el seu nom) que havia confeccionat una plantilla amb la forma del mapa complet de Catalunya per a pintar-lo per tot arreu. Així, tal com raja. Ni tan sols hi calen paraules.

Avui, dibuixar el mapa complet dels Països Catalans és un acte agosarat i imprescindible, una mena de declaració de guerra contra la ignorància i contra els interessos creats. No ens enganyem ni ens deixem enganyar: la construcció de les nostres Illes, la nostra aposta de futur, la nostra recerca de noves realitats dinamitzadores no pot basar-se en mirar-nos el melic i besar cada nit el brot de romaní. La nostra força i la nostra riquesa passa pel correcte equilibri del romaní i del esperit més pragmàtic.

Els escarafalls dels reaccionaris navarresos també ens ensenyen una altra cosa. Quan hom fa una llei contra el frau fiscal, és un senyal inequívoc que aquest frau existeix. Llibres de text, publicacions del departament de cultura, ONGs, Ikastolas, i altres organitzacions navarreses estan esbombant, de facto, les suposades "distorsions de la realitat": estant reflectint una realitat nacional unitària intuïtiva, que va més enllà d'allò que és purament institucional. Ja se sap: la legislació sempre va a remolc de la realitat social, igual que el diccionari només admet noves paraules quan ja fa molta estona que es fan servir. És aquesta actitud inequívoca i decidida el que més ens manca als illencs i a tots els catalans. No hem d'esperar a ser legalment independents per a començar a construir el país. La independència legal vindrà després de la independència d'esperit. No ens serveix de res emprendre batalles político-legals per a què ens reconguin algun dia el dret a l'autodeterminació, a no ser que prèviament siguem capaços de formar una majoria social que realment opti per la independència en el suposat referèndum.

Els gonelles i estatistes de tot tipus tenen clars els seus propòsits i ja dediquen grans esforços a difondre la seva contra-educació nacional. Observau un detall aparentment innocent: el pronòstic del temps a TVE s'exposa per grups de regions. Són grups aleatoris? En absolut! El Principat apareix amb Aragó; les Illes, amb València però també amb Múrcia; el País Basc estricte amb Astúries, mentre que Navarra apareix amb La

Rioja i Castella. Sembla que la consigna sigui que ni la nació basca ni la catalana poden aparèixer agrupades en el seu territori complet. És un tabú implícit. A TV3 apareix tímidament el mapa sencer, però sempre en un segon lloc. A C9, Punt2, C4 i Telenova només el mapa de l'autonomia estricta. No és estrany que encara hi hagi espanyols que no saben que a València o a les Illes parlem català.

És imprescindible canviar de xip, de trencar inèrcies. Interconnectar, establir lligams, no només des de les Illes cap al Principat, tendència que suscita el malentès fantasma d'un cert colonialisme o de submissió. També el Principat ha d'aprendre que la Franja, Eivissa o Alacant són ciutats del seu país, del nostre. Els mallorquins som catalans, però també som valencians, rossellonesos, andorrans, formenterencs... només és qüestió de tenir clar el mapa. Ω

BARCELONA

Fa mig any que la família Fernández regenta el Restaurant Betulo al Club Nàutic de Badalona. Despatxen menús a 1200 ptes dies feiners, els diumenges a 2000 ptes. Tel. 934 642 275

Fa 20 anys que la família Morales regenta la Fàbrica de vestits en pell Morales Mallorca a Inca. Els trobarem a la Fira de la Pell al Palau de la Plaça d'Espanya de Barcelona. Tel. 971 881 176

L'Hospital de sant Llàtzer i l'Hospital d'Inca

Diu el senyo Rodrigo de Santos i tota la cúpula del Partit Popular, que el Govern Balear ha renunciat a cogestionar l'obertura dels dos hospitals, en renunciar a cofinançar part de la construcció de l'Hospital d'Inca i que per això l'INSALUD pot prescindir dels drets i dels interessos dels ciutadans i ciutadanes de Balears i en especial dels treballadors del Complex Hospitalari de Mallorca, sense assumir cap responsabilitat en els fets.

Manca de vergonya i serietat és el que hi ha darrera aquestes afirmacions i moltes ganes de mesclar qüestions per no haver de donar explicacions públicament.

-Que l'any passat, Balears hagi tingut un 38% més de creixement en despeses sanitàries que la resta de comunitats gestionades des de Madrid, no equival de cap de les maneres a compensar el greuge comparatiu en dèficit d'inversions sanitàries públiques, que hem patit durant dècades a les Balears.

La gran magnitud del negoci sanitari privat que tenim a Mallorca, és l'exponent més clar del dèficit que hem patit

en el sector públic en relació a altres comunitats, a on malgrat hagin estat gestionades des de l'INSALUD, el sector privat no ha tingut el mateix marge de desenvolupar-se, gràcies a la major dotació del Servei Públic.

Acceptar que des del Govern Balear es cofinanciï la construcció de l'Hospital d'Inca, és acceptar que la seva construcció és un caprix de la població i no un dret, i que el nivell d'inversions sanitàries realitzades per part de l'Estat espanyol a les Illes, és al dia d'avui just i suficient, això és mentida i ho sap el senyor Rodrigo de Santos.

Per fer justícia, cal que l'Administració de l'Estat espanyol ens equipari a la resta de comunitats i per això ha de fer les pertinents inversions i entre elles hi ha la construcció de l'Hospital d'Inca.

-Que el personal que avui està fent feina en el Complex Hospitalari de Mallorca pugui o no, anar a fer feina amb les mateixes condicions en el nou Hospital de sant Llàtzer, en el moment que les seves especialitats desapareixin dels seus centres, no respon de cap de les maneres a la manca d'en-

teniment entre l'INSALUT i el Govern Balear, tornen a mentir i a embullar la troca mesclant les qüestions. La veritable raó és la voluntat del Partit Popular d'implantar un model de gestió, que permeti muntar negocis particulars dins tots els serveis públics que controla i per això cal que els serveis públics (com són els hospitals) no estiguin massa "infectats" de personal amb "excessius" drets laborals, com és el cas dels treballadors i treballadores del Govern Balear.

Per fer de les empreses públiques bons negocis particulars, és necessari prioritzar la rendibilitat econòmica per sobre dels interessos de la ciutadania, s'ha d'elaborar la legislació necessària que ho permeti, com són els decrets aprovats sobre fundacions i noves formes de gestió Sistema Nacional de Salut, s'han d'imposar unes relacions laborals "flexibles" i és necessari, sobretot, que la majoria de la població no ho vegi com el que és, un espoli del patrimoni públic en benefici d'uns pocs. Ω

Guillem Ramis i Canyelles.
Tel. 971 621 030

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

Agència Sanitària
Europea CB

Centre de Dia

MARIA ALBERDINA

CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES

Carrer dels Trencadors, 1-bis

Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Cafeteria - Restaurante

BONAIRE

Menú

Dies feiners
Diumenges

925
1.400

Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

El difícil objectiu de la premsa forana

Més enllà dels efectes que se'n podien derivar del nou mil·lenni, la nostra premsa forana segueix en el mateix lloc que havia aconseguit en aquesta etapa de final de segle. La consolidació de les publicacions de premsa forana a Mallorca és la millor notícia que hem rescatat: el nostre moviment, d'una complexa diversitat i riquesa cultural, s'ha consolidat com un sòlid graó del nostre país.

A pesar de les dificultats que segueixen afectant a les nostres publicacions, i que recordaven a la passada editorial, en aquest principi d'any, 46 revistes van temperant el

temporal que adesiara afecta el nostre entorn. Més enllà d'un semiprofessionalisme amateur, s'amaga un voluntarisme altruista que, lluny de les noves tendències que aterren en aquesta illa, ajuda a forjar noves estructures d'influència en els àmbits locals.

És, en aquesta línia, de la convergència d'un voluntarisme necessari i d'un semiprofessionalisme amateur que, entorn de les nostres publicacions s'han de fomentar iniciatives que garanteixin el nostre futur. A més, d'una bona dosi de voluntarisme, les revistes de premsa forana

han de pensar en allò que permeti la supervivència de les mateixes davant fets conjunturals, com poden ser els efectes que es poden generar de les relacions polítiques i de les oportunes ajudes institucionals. Hem d'anar pens, totes i cada una de les nostres revistes cap a la captació de publicitat local i comarcal, com també a la captació d'ingressos com la creació de promocions de campanyes que surtin de l'abast cultural i local.

A pesar de que el plantejament sigui ambiciós, ja que no podem ni volem fer la competència als grans diaris d'abast insular, hem d'anar a

oferir algun producte que ultrapas-si la barrera municipal per incidir dins el marc insular. La idea és ambiciosa, però ja ha estat tractada en altres ocasions. És per això que, des de la meua perspectiva, mos hauríem d'esforçar en el fet que es fomentessin iniciatives que, possiblement, sinó ho feim nosaltres n'hi haurà d'altres que s'avançaran. Com veis, també intent rescatar una idea que afecta al nostre moviment: és el sentit associatiu que altre temps va tenir. L'individualisme afectarà a aquelles publicacions que, sense un entorn associatiu fort, no podran

competir en els àmbits locals, a on a més dels periòdics locals hem de competir amb publicacions d'influència germana que, ofereixen productes de gran qualitat, la qual cosa fa que també hàgim d'estar en el front de la defensa de la nostra llengua davant de l'espanyol i, ara de l'alemany. Com veis, els entrebancs que afecten el nostre moviment són molts i, per a més inri, tenen un mal vell. Ω

Miquel Company i Florit
President de l'Associació de
Premsa Forana de Mallorca

Refransys

El calendari

El món camperol és el que més ha enriquit el nostre refranyer. La seva abundor ha fet aconsellable desglossar-lo en diversos capítols, un dels quals n'és el present.

La feina de la gent del camp està molt condicionada per la meteorologia pròpia de cada època de l'any.

Hi ha labors que convé fer-les en una estació, o en un mes, o en una setmana determinades. N'hi ha que, fins i tot, es recomana fer-les en un dia concret. La complexitat resultant de la gran varietat de treballs, combinats amb les dades adients per realitzar-los, ha fet necessària la confecció d'un refranyer específic del calendari, el qual és un compendi de tot allò que convé saber i que cal fer a cada moment.

1. A bona hora vingui el maig, el millor mes de tot l'any.
2. A l'abril, aigües mil.
3. A l'agost bat el peresós.
4. A l'agost, la dalla no té repòs.
5. A l'estiu, tavernera; a l'hivern, fornera.
6. A l'estiu, tota cuca viu.
7. A l'hivern, el millor amic és un bon abric.
8. A l'abril, dues hores de migdiada és dormir.
9. A primers de novembre, el teu foc ja el pots encendre.
10. Abril finat, hivern acabat.
11. Abril i senyors, tots traïdors.
12. Abril mullat, bo pel blat.
13. Abril plovent, maig rient.
14. Abril plujós i maig ventós fan l'any ric i profitós.
15. Abril sempre vil; al principi, al mig i a la fi.

NOTA: Aquest capítol consta de 411 refransys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es. Ω

Blas Infante i la llengua andalusa (II)

MIQUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ - POLITÒLEG

Al crear "l'ortografia unificada de l'Andalus" (Andalü Adä) es tingué molt en compte els treballs de Blas Infante sobre el tema. Ja als anys vint deia: "EL LLENGUATGE ANDALUS té sons els quals no poden ser expressats en lletres castellanes".

Seguint els seus postulats en els "Acords de Còrdova" (1990) es dotà l'Andalus d'una grafia pròpia, capaç de representar els seus diferents sons.

Ja en 1921 Blas Infante defensà dotar l'Andalus d'una "ortografia pròpia":

"Tal vegada avui algú s'ocupi en la tasca de reconstruir un Alfabet Andalus (Grafia Andalusia)".

Seguint les propostes de Blas Infante els filòlegs i poetes de L'Aina Andalusia iniciaren un llarg i complicat procés de reconstrucció nacional d'Andalusia, creant la "Yenwa d'Ada (o Andalus Normalitzat) en base a la idea d'Infante de dotar a cada so andalus d'un sol signe, evitant per tant la duplicat que es dona en Castellà.

La llengua normalitzada (Andalü Adä) hom creà en base a tres principis:

- 1er Donar a cada so un sol signe.
- 2on Evitar en lo possible els signes dobles (-ch, -ll, etc.).
- 3er Superar d'una vegada les diferències gràfiques entre els dialectes orientals i occidentals.

Al seu moment Blas Infante proposà recórrer a la grafia àrab a l'hora de representar els sons de la Modalitat Lingüística Andalusia:

"Al califat, millor que a l'Espanyol, hi ha necessitat d'acudir per poder trobar una més exacta representació gràfica d'aquells sons".

Els poetes i lingüistes de L'Aina Andalusia compregueren que l'al-

fabet àrab "era poc apropiat per representar els 10 vocals llatines", (conservades a l'Andalus) al tenir aquesta grafia una sola vocal (i dues semiconsonants amb doble funció de vocals i consonants). El fet de que l'Andalus sigui per la seva morfologia i sintaxi clarament una "llengua romanç", fou determinant a l'hora d'adoptar com grafia pròpia la de la Llengua Llatina.

En els Acords de Còrdova (1990-1995) no només es tingueren en compte els treballs teòrics de Blas Infante, també els de Demofilo, Schuchardt, De Mena, Baldinger, Pezzi o Ubeya. Però fou el seu "treball teòric i pràctic" en el seu llibre "Contes d'Animals" (Sevilla 1920), el que "configuraria la posterior evolució i desenvolupament de L'Aina Andalusia", i l'aparició d'una Literatura Andalusia Nacional pròpia.

Per tot ho anterior és pel que hom considera Blas Infante l'iniciador de L'Aina Andalusia i "Pare d'er Andalü" (Pare de l'Andalus com a llengua). I en la data de la seva mort es celebra "Er Diya de 'la Yenwa Andalusia" (Dia de la Llengua Andalusia), el 6 d'agost.

- Els poetes de L'Aina assoliren:
- a) -Dotar l'Andalus d'una ortografia pròpia.
 - b) -Recuperar la seva literatura.
 - c) -Crear una literatura moderna.
 - d) -Crear un moviment literari.
 - e) -Reconstruir l'evolució de la nostra llengua.

Libero Ubeya, Xosse Alkassa

(Nota del traductor: Tot i que els autors d'aquest text mostren com a defensors de la llengua andalusia tant al Partit Andalusista com a Nació Andalusia, he de dir que el Partit Andalusista mai no ha mostrat cap interès per la llengua dels andalusos. El Partit Andalusista és tracta d'una formació política espanyolista, plena de cacics al servei de l'Estat espanyol, tals com Alejandro Rojas Marcos o Pedro Pacheco, que està molt més interessada en que a Catalunya s'hi parli espanyol que no en que a Andalusia s'hi parli andalus. El Partit Andalusista esbomba l'anticatalanisme més tronat arreu d'Andalusia, i vol robar als andalusos residents a Catalunya el producte del seu treball per a donar-se'l als senyorets del "cortijo" madrileny. Si per aquesta gent del Partit Andalusista es tractés, els andalusos de Catalunya tornarien al "cortijo" sevillà a rentar-los la merda als senyorets explotadors que, fa anys, els foragitaren de la seva terra, condemnant-los a l'emigració i la pobresa.).

ENTREM EN BON PEU AL MIL·LENNI

BELLVER
TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XLIII)

La Guerra Civil Catalana (1462-1472)

PER RICARD COLOM -Tlf. 964 207607

"... el desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional castellana. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tan important com el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país. (Catalunya nou estat europeu. Declaració de la Primera convenció per la Independència Nacional).

23.4.1463: Sentència arbitral dictada per Lluís XI a Baiona entre Castella i Aragó: Castella ha de tornar les places ocupades a Nafarroa i deixar d'auxiliar la revolta del Principat; Juan II ha de lliurar Estella i comarca a Castella, renunciar a ses rendes castellanes, i un perdó general als rebelats constitucionalistes.

13-6-1463: **Enric de Castella abandona** els seus súbdits catalans que només l'interessaven per combatre el Partit Aragonès dins el seu propi reialme i que Juan II utilitzà destrament per atiar la guerra civil castellana.

1463: La zona nord del Regne valencià queda despolada per la guerra: queda tallada la continuïtat demogràfica València-Principat.

Revifalla antiojanista a la Part Forana en concomitància amb Menorca i Barcelona. Ací els pagesos també son antiojanistes. Sufocada amb cent executats. A Menorca, la revolta de Ciutadella és reprimida des de Mallorca, però Maó és presa per Barcelona. Forta repressió d'en Pere d'Esplugues a Maó, el qual intenta assetjar Ciutadella i és capturat, amb uns altres, com ara el poeta aragonès Pero Martines.

L'aragonès Pero Martines escriu, a la presó de Ciutat de Mallorca un preciós poema místic, per demanar el perdó de la reina (la mare del futur rei Catòlic): *Obra devota de la creu o Mirall de divinals assots*.

"Llit dolorós i cambra tribulada
i dels perduts molt piadosos retret,
amagatall on pot estar secret
lo qui per crim té l'ànima damnada.

(...)
Tàlem d'honor, de cristians gran temple,
cel-la plaent on se viu sens remor,
secret socors, esforç contra temor,
e los vivents molt singular exemple
(...)

¿Oh verga d'or en tots llocs florejada,
ab clara sang raent nostres defaults,
plena de flors i d'infinites esmalts
pintats de nou per la sang escampada!
¿Oh net robí tret de la viva mena,
alt de color en fin or encunyat,
fort diamant que no fou mai trencat
per durs martells, turment ni fera pena!

(...)

A totes parts mires la gent perduda
per abraçar los qui t'imploraran,
cecs i contrets, i quant t'aclamaran,
sentran molt prest ton socors i ajuda".

Cal dir que la reina no el perdonà i mor executat a Ciutat de Mallorca.

Els antiojanistes perden Perpinyà i Cotlliure.

Els conversos valencians són cridats pels jurats mallorquins per a reactivar el comerç de Ciutat.

Bòsnia cau en mans dels turcs.

29.9.1463: Probable retirada del Projecte de Concòrdia, irresponsablement rebutjat per les dues parts en guerra.

10.1463: La Biga accepta l'ofertament del conestable **Pere de Portugal, nét de Jaume d'Urgell** (L'assassinat per Juan II i germans), en creure que faria de *condottiero* de la república aristocràtica coronada.

1463.1466: Pere de Portugal, Pere IV de Catalunya: mancat d'una sòlida posició internacional, no esdevé tampoc el cap militar que esperaven, a banda de barallar-se sovint amb la minoria radical del govern princepatí.

11.1463: Ambaixada catalana antiojanista al rei francès, a Abbeville. Lluís XI els recorda que els carolingis regnaren a Catalunya i que els Pirineus no eren pas barrera.

21.1.1464: Pere, conestable de Portugal, arriba a Barcelona, amb fama d'esforçat cavaller i del possible ajut de Portugal i Borgonya.

1464: Pere d'Esplugues és executat a Ciutat de Mallorca. Preu màxim, desmesurat, del blat al Principat.

Lluís IX de França, qui havia passat d'aliat a rival de Juan II, pateix l'aixecament d'una formidable coalició nobiliària. Ço afavoreix Juan II.

6.7.1464: Els exèrcit joanistes ocupen Lleida.

13.7.1464: Per traïció de Joan de Beaumont, Cervera és lliurada a Juan II.

15.7.1464: També Tortosa és lliurada per la traïció de Beaumont.

7.1464: La Ciutat de València trau bandera contra el baró d'Arenós. Fet pres, és dut a València i més avant tancat a Xàtiva.

25.8.1464: Exèrcits joanistes ocupen Vilafranca del Penedès.

Retaule de l'Epifania de Joan Reixac: Prové del convent de les monges agustines de Rubielos (Terol). Pintura al temple sobre post.

1464-1465: Retaule del Conestable (Pere IV), gòtic d'en Jaume Huguet, encarregat pel mateix rei, de la capella de santa Àgata (Barcelona).

1464-1471: Pontificat de Pau II, un venecià tan pagat de la seva estampa que volia dir-se *Formoso* com a nom de Papa. És dedicà a la fastuositat i acontentà als romans amb carnavals.

28.2.1465: Gran victòria joanista, comandada per l'infant Fernando i el comte de Prades, sobre les hosts de Pere IV, a Calaf (Anoia). Hi cauen presoners el comte de Pallars i els vescomtes de Rocabertí i Roda.

1465: La flota joanista ataca brutalment el port de Barcelona i ocasiona pèrdues a la marina mercant de la ciutat. Mor presoner al castell de Xàtiva el baró d'Arenós.

Encunyació de *pacífics* d'or a Barcelona, per ordre de Pere IV.

Un tal March copia el *Manuscrit Egerton*, Bíblic (British Museum, 1526).

Farsa d'Àvila: nou enfrontament del rei castellà amb sa noblesa.

Ca. 1465: Retaule (gòtic) de l'Epifania, del valencià Joan Reixac. Ω

La neteja tributària

No podem parar. Perquè hi ha aspectes perjudicials i dirigits que encara no es gosen destapar. A part de la depredació tributària de què tant es parla, hi ha consideracions molts greus a fer sobre els aspectes que aquesta depredació té en la seva relació directíssima amb cadascú de nosaltres. El senyor Ricard Valera i Escolano, ens proposa tres temes:

a) Quan l'Estat va legislar primes úniques, va donar **prelació raonable a la llista de clients de les Caixes dels Països Catalans**. Però a la resta de l'Estat, a moltes entitats ni es va dema-

nar. Les declaracions complementàries, de 1983 a 1998, presentades per Madrid van ser 2.880. A Catalunya se'n van presentar 47.672 (*La Hisenda Ferotge*, J. Martí i S. Martínez, Llibres de l'Índex). On voluntàriament es paga i es compleix més: aquí o allà?

b) **La guàrdia urbana de Barcelona, el 1997, va posar 244.541 multes. La de Madrid 188.065.** A Barcelona, el 65% de les multes es cobren voluntàriament, i només el 35% per constrenyiment. Ah, però!, a

Madrid, el 95% cal intentar cobrar-les per via executiva. (I encara, *El Mundo* va dedicar una pàgina sencera a *Más vias para eludir una multa*).

Considerem que el 1993 Madrid tenia 3.037.957 habitants, 607 km². Barcelona el 1991, 1.643.542 habitants, i 99 km². Per tant, a les multes de Barcelona ciutat caldria afegir-hi les multes de ciutats de la connurbació metropolitana: l'Hospitalet, Sant Adrià, Santa Coloma, Badalona, Cornellà Sant Boi.

c) Comproveu fins a quin punt, voluntàriament, es paga més aquí que allà i per què els ajuntaments catalans es veuen obligats a exercir una tan excessiva pressió fis-

cal. Si llegiu el llibre abans esmentat, vegeu si podeu saber perquè La Caixa va lliurar les adreces de les "primes úniques". Per què, com i qui, la va pressionar? I si va lliurar voluntàriament les llistes, ¿com s'explica que el Ministeri **Hagués concedit opacitat als pagarés forals** d'Euskadi i Navarra?

d) La càrrega fiscal efectiva per contribuent, l'any 1994, a Barcelona va ser de 45.769 ptes. El mateix any, a Madrid 24.599 ptes.; a Sant Cugat 46.718 ptes.; a Esplugues, 36.085; al Papiol 35.462; a Cerdanyola 33.337...

Agraïm aquestes propostes i recordam que vam començar preguntant que algú entès ens ajudés allis-

tar les estructures necessàries, llur cost, i els llocs aproximats de treball que requerien per avaluar què li cal a Catalunya tota per no seguir quedant enrera. Continuem demanant notícies i preguem, per exemple, que se'ns expliqui per què les empreses més importants va deixant les seues Barcelona per traslladar-se a Madrid, encara que a Madrid hi muntin solament un despatx per cobrir-se amb l'adreça "prestigiosa". ¿Quin és el percentatge d'inspectors de Catalunya/nombre d'empreses, i quin és el percentatge que correspon a la resta de l'Estat? Ω

Amics de Joan Ballester.
Bústia Postal 5069-08080
Barcelona

Als acastellanats, als botifarres, coents, botiflers o col·laboracionistes (II)

RICARD COLOM

"...ja és sabut que per afavorir un romà, cal fer mal a alguna altra persona. Estigueu segurs que per cada somriure que els actes de Titus han produït, un centenar d'ulls han escampat llàgrimes".

("Els darrers dies de Pompeia", Eg. Bulwer Lytton, 1803-1873, escriptor anglès).

"No s'entenia la cançó de la nit, de tan clares com eren les paraules. "T'avens a vendre per engrunes d'or l'antic solar on has bastit la casa. Als fills imposes, car els vols senyors, guisofis agres d'una llengua estranya. Arran sempre de terra, el teu musell S'afina barrinant entre deixalles. L'amo t'encerta cada dia el llom, en fer-ne dòcil blanc d'escopinades. Grunys de plaer i ben humil t'ajups Sota el fuet i les burles més grasses"... ("Llibre de Synera"- XVIII, Salvador Espriu, poeta de la Resistència catalana contra el franquisme, 1963).

"Molts són pocs si fugen"
"De fora vingueren i de casa ens tra-gueren".
"Quan el mal ve d'Almansa, a tots alcança".
(Refranys nostres tradicionals).

"Poble que no s'estima, escarneix o margina sa llengua, sa cultura, tal poble diu a la resta del món, que menysprea l'essencial, que es perdé del camí, que té la dignitat esmaperduda".
(Uxenu A. Florez-Queno, asturianista de Prahúa/Pràvia).

"Viuen més preocupats a no ferir la sensibilitat de l'amo que no pas a defensar la raó del poble que representen".
(Editorial d'"Independència de Catalunya", n.3).

"La sensibilitat no és pas un defecte, però n'és la seva especialització, és a dir, la falta de sensibilitat per a una altra cosa".
(Gilbert Keith Chesterton, 1874-1936, escriptor i humorista catòlic anglès).

"Sempre hi ha hagut més por de la que toca. Més de la que et demana el repressor".
"L'autocensura és la pitjor censura que conec".
(Vicent Ventura, escriptor valencià, a "Lluita", gener-febrer 1999).

"La nostra por és la seva força".
(Anònim).

"L'autoodi amaga sempre una lluita subterrània entre els sentiments d'admiració i els de rebuig. La pitjor manifestació d'autoodi és l'enamorament del botxí".
(Toni Mollà, "El Punt-P.V", 5-7-98)

"El pitjor enemic d'un discriminat és ell mateix. Cal aprofitar el refús per a fer-se més fort i lluitar".
(Eduard Romero, ambaixador nord-americà a Madrid, a "La Vanguardia", 16-7-98).

"És el que passa amb l'esclau que s'estima el seu amo i la muller i els fills d'aquest: arriba a tenir-hi com un parentiu natural que li fa renunciar a la veritable llibertat. Aquest "servirà per sempre més, amb l'orella foradada per un punxó" (Ex. 21:6), talment que no aculli la paraula de llibertat que tal vegada podria oir amb la seva oïda natural, ans és quedat esclau per sempre, content amb el que té".

(Nil l'Asceta, "Discurs ascètic molt necessari i de gran utilitat", Egipte, s.IV ó VI, a "la Filocàlia").

"Els esclaus parlen la llengua de llur senyor".
(Caius Cornelius Tàcit, historiador llatí, Roma, 54-134).

"...acaben desitjant la mort total d'un idioma al qual no han pogut o no han volgut ésser fidels".
(Esyllt T. Lawrence, en parlar dels gal·lesos anglitzats).

"Les coses mortes poden ser arrossegades pel corrent; sols quelcom viu pot anar contra corrent".
(Gilbert Keith Chesterton, 1874-1936, escriptor anglès).

"Al llarg dels darrers anys he tingut ocasió de conèixer més o menys de prop l'evolució recent de moltes de les comunitats lingüístiques minoritzades d'Europa. En molts casos hom pot dir sense por de simplificació que es troben en un estat avançat de descomposició. I una constant que hi trobem és l'efecte psicològic d'aquest procés: la llengua en qüestió passa a ser considerada com a inútil o fins i tot un destorb, i la identitat pròpia perd progressivament les seves arrels i referents en el millor dels casos, i esdevé un motiu de vergonya (d'autoodi) en el pitjor".

(Miquel Strubell, revista "L'Illa", primavera 98).

"... no pots pas ficar-te a contribuir en eixa comunitat mundial més ampla ni prendre part en les lluites morals internacionals i ensem acceptar que en ta pròpia identitat com a parlant gal·lès, i la vàlua dels segles que et precedeixen".
(The Welsh Extremist, Net Thomas).

"Perque la soca més s'enfila, com més endins pot arrelar"
(La Balanguera", Himne de Mallorca).

"Considereu l'arbre: primer davalla cap avall per enlairar al cel la seva capçada. Es que el seu intent no neix de la humilitat? En canvi, tu, sense tenir caritat, vols copsar les coses sublimes. Sens arrel i vols elevar-te? Ço és ruïna, no pas elevació".
(Sant Agustí, bisbe de Bona, a "Cogitacions").

"Ells ens ensenyaren la por, per ells les nostres flors es marciren. A fi que llur flor visqués, danyaren i devoraren la nostra...".
(Cròniques indigenistes sobre la conquesta castellana d'Amèrica, s. XVI).

"(Els indis acastellanats)... han renunciat als vestits i llengües indígenes i ja ni

s'hi tenen: són de classe mitjana i es consideren "guatemalencs". Aquesta minoria... es consideren superiors, de millor sang, i tenen els indis com una casta d'animals. Els mestissos miren de no semblar indígenes, no volen ni sentir-ne parlar... l'opressió cultural que tracta de desfer els nostres costums a fi que entre nosaltres no hi hagi cohesió i acabem dividits, s'aguditz en èpoques de dictadura militar... El nostre padrí deia que la causa de la nostra situació són els espanyols, que ens saquejaren, violaren les dones i àdhuc les reines maies...".

("Me llamo Rigoberta Menxú", de la líder maia i Premi Nòbel de la Pau, sobre la repressió criolla contra els indis).

"Però no tots els pobres viuen en el bé. A muntó d'ells es deixen contaminar per l'estil de vida de llurs opressors. Prefereixen imitar Nabucodonosor. Tot i ser oprimits tenen mentalitat d'opressor... Molts abandonaren la petita nació, s'adheriren als sistema muntat per Nabucodonosor i començaren a fer-se rics. Per a ells, el captiveri no fou tan penós, però tampoc no en va néixer el futur".

(D'un estudi bíblic sobre el Captiveri a Babilònia)

"...l'exaltació xarona del privilegi. La vanitat erecta. L'atzar estult. L'oprobri de la beutat antiga. La pau de l'ànima Bescanviada per monedes i voluntat esclava. El treball prostituint-se en les llacors del luxe...".
(Oda a Barcelona", Pere Quart, Sabadell, s. XX).

"El gran mal de l'home no rau en la pobresa ni en l'explotació psíquica, sinó en la pèrdua de singularitat humana sota l'imperi del consumisme".

(Pier Pablo Passolini, director de cinema italià, s. XX).

"Perdre la individualitat pròpia i esdevenir un simple engranatge d'una màquina, és impropri de la dignitat humana".
(Mahatma Gandhi, cap independentista no-violent i devot).

"...els poders establerts, tendeixen al control, unificació i explotació psíquica de llurs súbdits".
(Moral i Nova Cultura", Xavier Rubert de Ventós, filòsof català).

"La nova estratègia militar passarà per regular, controlar i manipular els mitjans de comunicació".
(Alvin Toffler, 1928, assagista científic USA).

"...la visió del món, inventada pel Partit (per l'espanyolisme) es guanyava amb gran èxit la gent incapaç de copsar-la. Feia acceptar les violacions més paleses de la realitat car ningú no arribava a comprendre l'enormitat que els era exigida, ni s'interessava prou per la cosa pública com per a adonar-se del que s'hi esdevenia".
(1984", novel·la futurista d'en George Orwell sobre les possibilitats de control i explotació psíquica de la població en un Estat "tecnofeixista", "com ara l'espanyol, escrita durant la Guerra Freda - 1948 - contra els 3 "grans estils" de grans potències: el nazi, el comunista i el capitalista, tots 3 igualment temibles). Ω

Dites relacionades amb el vi

Juny assolellat i ben tronat, any de bon vi i de bon blat.
L'aigua a raig i el vi a glops.
L'aigua d'abril omple la gerra i el barril; la gerra de l'oli i el barril del vi.
L'aigua de Sant Urbà lleva vi i no dona pa.
L'aigua dels blats, el vi pels homes i el bastó pe les dones.
L'aigua espatlla els camins i el vi arregla a dins.
L'aigua fa mal i el vi fa cantar.
L'aigua fa suar i el vi fa cantar.
L'aigua fresca trenca el pont, i el vi, la testa.
L'aigua pels bojos i el vi per les panxes.
L'aigua pels bous i el vi pel rei.
L'aigua quan la donen senyal que res no val, el vi si el venen és perquè val.
L'aigua trenca els ponts i el vi la testa.
L'aire, el vi fa tornar vinagre.
L'amic de ton vi, no el vulguis per veí.
L'amic i el vi, busca'ls vells, i el porc, busca'l novell.
L'amic i el vi, quan més vell, més fi.
L'amor i el vi enganyen el més savi.
L'any de molt vi, guarda vi.
L'arròs es nega amb vi.
L'arròs, el peix i el carabassí naixen en aigua i moren en vi.
L'espanyol fi amb tot beu vi.
L'home borratxo que no sigui taverner i que vi no culli.
L'home valent i la bóta de bon vi aviat s'acaben.
L'oliva amargant vol vi al darrera i vi al davant.
L'ou d'avui, el pa d'ahir i el vi d'un any no et faran cap dany.
La bóta sempre té gust de vi.
La carn d'avui, el pa d'ahir i el vi com més anys pugui tenir. Ω

E L V E L D E M A I A (2 0)

Rareses

PERE GRI

No el t'escoltis al Dimoni, són rareses seves, li anava repetint N'Habatzeth a en Fructuós, no cal que et digui que la se sap llarga.

Seré jo la que t'educaré per ser un bon polític. Hauràs de llegir molts de llibres, però aquests t'ajudaran a comprendre la vertadera essència de l'amor i la compassió. Si vols ajudar als teus compatriotes, hauràs de saber prèviament el que fas.

D'entrada, el feu llegir un llibre sobre el Dalai Lama, Tenzin Giatso, líder espiritual i polític d'una nació oprimida, el Tibet. Diu el Dalai que, si no vols que et facin ai ai, s'ha de tenir molt en compte el següent: "Així, doncs, per algú que practica l'espiritualitat, els enemics compleixen un paper crucial. Tal com veig les coses, la compassió

és l'essència de la vida espiritual. I per assolir una pràctica cabal de l'amor i la compassió, és indispensable la pràctica de la paciència i la tolerància. No hi ha fortalesa similar a la paciència, no hi ha pitjor aflicció que l'odi. En conseqüència, no hem d'estalviar esforços en l'erradicació de l'odi cap a l'enemic, i aprofitar l'enfrontament com una oportunitat per intensificar la pràctica de la paciència i la tolerància".

I també el següent: "de fet, l'enemic és l'element necessari per practicar la paciència. Sense la seva oposició no poden sorgir la paciència i la tolerància. Normalment, els nostres amics no ens posen a prova ni ens ofereixen l'oportunitat de cultivar la paciència; això és una cosa que només ho fan els nostres enemics. Així que, des d'aquest punt de vista, podem considerar al nostre enemic un gran mestre, i reverenciar-lo àdhuc per haver-nos proporcionat aquesta preciosa oportunitat".

Quan hagué acabat el llibre, la bruixa li continuà explicant la primera lliçó. Deia que: Tu aconseguiràs el que el Dalai Lama està cada vegada més lluny de tenir, la independència, però el t'has d'escoltar, perquè és un gat vell, no ho oblidis. Com hauràs sentit a dir, l'important no és que un gat sigui blanc o negre, sinó que agafi ratolins, li remarcava.

Aleshores, amb Espanya espanyada per manca de reflexos, la carretera política d'en Fructuós pegà un fulgurant ascens. El policia Serapi, quan el veia parlar a les masses tan convincent, pensava: Jo l'he vist néixer. Tenia paralizats tots els seus homes, amb ordres clares de que no li diguessin res, des de feia molt de temps. He de veure fins a on arribarà, rumiava.

Les previsions electorals que havia fet el Dimoni es compliren, i el partit liderat per en Fructuós Llabrés obtingué els merescuts 13 diputats. Encara que pugui sem-

blar estrany, la presència al Parlament d'un poc més d'una dotzena de hiposos, que venien a legalitzar les drogues, a més de plantejar seriosament la qüestió de la independència, no va provocar una gran sorpresa en aquell indret. Molts dels altres membres de la cambra ja els coneixien pel famós llibre de n'Alicia Parets, el qual es podia trobar a qualsevol llibreria dels Països Catalans i d'Euskal Herria, pel fet que l'havien traduït al basc.

El primer discurs d'en Fructuós a una institució oficial versà sobre el que seria l'objectiu inicial del seu partit, l'amnistia, utilitzant el lema: Esborrem el passat. En aquella ocasió, no va saber explicar ben bé com s'ha faria perquè es fes realitat aquesta utopia, però tots els dels altres partits sabien que si seguia fumant molts de porros en seria capaç, per la qual cosa la proposta del nostre heroi fou acceptada per unanimitat. I el Parlament de les

nostres illes demanà al rei Joan Carles el perdó per a tots els presoners polítics de l'Estat, especialment per els de l'organització Euskadi Ta Askatasuna (ETA). La conclusió de la premsa balear del dia següent fou que al Parlament hi havien entrat bruixes.

En Fructuós rebé l'encàrrec del Govern de les Illes Balears de negociar directament amb el Rei sobre aquesta cosa tan important i transcendental que era l'amnistia pel futur de les dues nacions oprimides que ell defensava.

No obstant, hi havia poques esperances de que el monarca volgués negociar res amb aquell entremaliat mallorquí, que no era més que un venedor de fruites traspasat a polític. Així i tot, els altres diputats confiaven amb en Fructuós, i li digueren que tenia les mans lliures per arribar a tal objectiu. Ells li donarien tot el suport que fos necessari, però s'ho havia de muntar tot sol. Ω

Espanyolització/castellanització eclesial del País valencià

Pels volts del 1500 un Papa Borja (valencià) governà al vaticà, mentre la Inquisició toledana "neteja" els reialmes dels Reis Catòlics de judaïtzants i de Bibles.

Prest, Lúter, per un problema de consciència, planta cara als corruptes sangoneres papals pel tema de les butlles a canvi de diners. És la guspira que encén el foc de la Reforma protestant en uns països germànics tocats per l'humanisme i la desconfiança envers els descarats tripijocs vaticans.

Tot seguit, la burgesia ascendent valenciana i mallorquina intenten la

modesta revolució de les Germanies, segons models italiano-flamencs. Però a ca nostra el poder oligàrquic i les repressions antisemites no faciliten revolucions, i les Germanies són esclafades violentament, amb una llarga repressió posterior (moltes multes), deixen el poble desfet, d'ençà el 1523.

Pertot Europa germànica avancen luterans, calvinistes i uns altres grups protestants, fins i tot arreu França, on la Inquisició no és gaire forta. Els Hansburg, tant a la Península com a Àustria-Alemanya, són els únics que, gràcies a una Inquisició totpoderosa,

han mantingut el poble a ratlla a Itàlia, Àustria i les Espanyes. Des d'aquesta postura de força, pels volts del Concili de Trento (mitjan segle XVI) i amb l'or amerindi venint a mans plenes via Castella, negocien amb el Papat l'assimilació de totes les nacions hispàniques sota la bota castellana: el Vaticà no té altra eixida que acceptar totes les pretensions d'expansió territorial castellana: la corona Catalano-Aragonesa (vella enemiga del Vaticà), Portugal, Navarra (Euskaleuria), etc...

Així, als pocs anys, Portugal hi és incorporada (al 1640, però se'n deslliurarà seixanta anys més tard), i els governants imperials provoquen tota mena d'incidentes de la soldadesca a fi de provocar "alguns tumults" -com deia el Comte-Duc d'Olivares- i suspendre els Furs amb una mena d'Estat d'excepció castellanista.

Tot i l'interès de molts sectors peninsulars per la Reforma (Teresa de Jesús tingué contacte amb luterans), cremaren protestants a Valladolid, i Sevilla, n'hi hagué brots al País Valencià, i Felip II tancà diputats catalans tot acusant-los de luterans), els Austries tancaren les fronteres amb pany i forrellat, amb sistemàtic escorcoll i crema de llibres i prohibició d'intercanvis amb Universitats estrangeres.

La repressió antimorisca posterior a les Germanies serví per introduir al País Valencià, clergat castellà de caràcter militaresc i colonial, ja que el clergat autòcton es negà a col·laborar en els batejos forçats i d'altres savatjades contra els moriscs.

Des de l'època de Trento fins al s. XVIII la pràctica totalitat dels bisbes als Països Catalans provenen de Castella. Això, unit a una Inquisició totpoderosa i monolíngüe en castellà i a la constant pressió dels imperials contra els Furs i la repressió post-Germanies, fa que el poble nostre comenci a patir la síndrome d'Estocolm, via

acolloniment agut.

Així, a València ciutat, en ple s.XVI molts de sermons són ja en foraster. Els arquebisbes forasters -alguns a més amb poders civils- introdueixen tota una quinta columna d'integristes i jesuïtes que fan el clima de València irrespirable al llarg de tot el Barroc. A la ciutat de Castelló els sermons en castellà són corrents ja al segle XVII i els funerals de patriotes princepatins de la Guerra de Successió són, de vegades, en castellà!

En l'època del Casal de Barcelona, Tarragona era l'arquebisbat que incloïa totes les terres de parla catalana. Amb la prosperitat del sud (s. XV) és creat l'Arquebisbat de València, si bé el nord del Regne Valencià depèn de la diòcesi de Tortosa fins el 1960, que és quan hi ha reforma de diòcesis. Sens dubte gràcies a pactes entre Franco (defensor amb una nova "cruzada" de l'integrisme papista front a l'atac anticlerical) i el Vaticà, que li havia de pagar els "servicios prestados", afegeixen terres de la Manxa a València i emplastres per l'estil. Seccionen la major part de les terres valencianes que encara depenien de Tortosa, per a crear, amb dues comarques "aragoneses" de la "província de Castelló (Alt Millar i alt Palància, esgallades d'Alcanyís) el Bisbat de "Segorbe-Castellón": un nou Bisbat quasi provincial, quasi jacobí.

Els dos primers bisbes d'aquest nou Bisbat són princepatins i, fins i tot, promouen sincerament una difícil normalització lingüística entre una massa rutinària i indiferent sovint manipulada per intoxicacions de maliciosos integristes. Però, ara, el bisbe és ja valencià, un integrista espanyol, si bé de cognoms ben catalans, de la Vall d'Albaida, que s'ha dedicat a desnormalitzar en tot allò que ha pogut, la tasca desplegada pels dos bisbes del Principat. Ara ja no cal importar bisbes integristes castellans: després

de quatre segles de terror, el país Valencià ja en produeix.

Tanmateix, per càrrecs més rellevants, potser per lluentor, encara n'importen: l'Arquebisbe de València, Gasco, és del mateix Toledo "de rancia estirpe", a fi que no els oblidem. Abans hi havia un mallorquí ben anticatalanista i espanyolista, mort en accident. L'actual bisbe toledà provoca desconfiança fins i tot entre els blavers. Té una secció fitxa al diari ultra i racista "Las Provincias" i sovint dina amb alts càrrecs del P.P., com Zaplana. Les seves relacions amb Zaplana i na Barberà semblen molt estretes, una conxorxa pràcticament.

El bisbe de Castelló, molt pietós escrivint, també té secció fitxa al diari "Mediterraneo", un èmul a mitges de "las provincias" i, a més, del "Grupo Z" (Sport, Interviu, P de C...).

Diners i conxorxes entre tarquins de les altes fiances, alta política i alts interessos d'Estat (L'Espanyol i el Vaticà), diplomàcia dins la pastoral, apartheits silenciats, i modernització de la Inquisició castellana de sempre. "Ellos" sí tenen sentit d'Estat i saben organitzar-se per acabar amb el nostre desorganitzat, ignorant i materialista poble.

Jaume Tallaferró

Zaplana, García-Gasco i Barberà posen davant de l'església dels Sants Joans

ENRIC

Didàctica de les Rondalles Valencianes d'Enric Valor

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Les rondalles, heretades de l'avior, fressades una i altra vegada per la imaginació i la paraula dels avis, prengueren nova força en la recopilació del filòleg Enric Valor. La gràcia, la vivor, la poesia, l'accent gresc, la tendresa, la plasticitat que hi abocà seduiren i sedueixen encara avui-qui les escolta o llegeix.

La universalitat dels temes i dels personatges fan que les rondalles interessin a grans i petits.

Aquesta universalitat fa que les llegendes i contes sorgits de la veu del poble valencià participin d'arguments relatats arreu del món, com la història d'Abeïlla (La bella i la bèstia), "Nabet", "L'amor de les tres taronges"... faules com "La rabosa i el corb"... Les rondalles valencianes es localitzen sobretot, dins el context religiós, antropològic, històric i geogràfic de la conca mediterrània. Rondalles com "L'envejós d'Alcalà", "El ferrer de Bèlgida", "El llenyater de Fortaleny", "El patge Saguntí", "El pollastre de festes", etc. es veuen en part influenciades pel catolicisme. Per posar un exemple del lligam del cristianisme apostòlic romà amb el saber popular del poble valencià incluirem en aquestes línies un fragment d' "El pollastre en festes": "...Aquell frare, ja diem, fill de la terra, es sabia massa i tot les faltes dels seus paisans, que eren els pecats habituals de la recalitrant Humanitat més els propis d'aquelles costeres i barrancades. Per la diada de Sant Miquel, era molt propi donar a l'oratori un aire flamíger i combatiu. Bé sabia el frare d'Otos que el diable feia les seues anades i vingudes pels canalissos d'aquelles

laberíntiques rambles. Així que enmig d'un torrent de florides paraules i de frases d'acendrada devoció, s'ho féu venir bé per endollar-los aquesta esborronadora paragrafada: -I us haig de dir, benvolguts germans meus en el Crist del Calvari i en l'invencible Sant Miquel, que és molt cert que cal portar l'orella de cristians ben viu i el cor de feligresos ben net, perquè el Mal Enemic us ataïlla quan esteu cavant a l'horta i us tempta d'avarícia per unes collites fora mida que no convenen a la previsió del senyor... Per la sua consuetud persistent fa que us assalti el pecat de la gola amb motiu de la celebració de la festa Major de la noble vila de Carriola; i és ell el Maligne qui us llança la ira al damunt, com una pluja malèfica que us xopa, quan la rella del vostre forçat

toca un fiter i esbraveu el vostre mal humor amb horroroses paraulades i renecs... ¡Atenció, germans meus, al dimoni tenaç i subtil! ¡Llanceu-lo de la vostra amada Carrícola amb aspersions d'aigua beneïda, amb generoses almoines per a la parròquia i amb una torrentada de bones intencions!"

Gabriel Janer Manila comentava sobre l'arrelament de la rondalla a la terra: "...les rondalles varen mostrar-me que la imaginació sovint cerca suport en la realitat de l'entorn immediat, en el paisatge natural dels homes. I vaig entendre que allò que produeix la fantasia, vinculat al medi, forma part de l'ecosistema sobre el qual recolza. La natura és plena de remors, d'ombres inquietes, de presències subtils. El paisatge esdevé, aleshores, un equi-

libri de segles, el resultat d'un llarg diàleg entre l'home i la realitat sobre la qual ha vingut a plantar-hi les seves quimeres." El paisatge natural i social- roques, rius, avencs, muntanyes, camins, cases, esglésies- en convertir-se en escenari i testimoni de fets llegendaris, pren una dimensió diferent, ens resulta més propi i atractiu, esdevé un paisatge habitat pels personatges que la imaginació col·lectiva ha conformat. Les rondalles d'Enric Valor amb un llenguatge ric i popular ens traslladen al paisatge del país Valencià, ben proper al de les nostres illes. La major part s'han recollit a la zona de Bèlgida i Castalla, havent-hi també rondalles de Xixona, Biar, Penàguila, Benifallim...

Les rondalles suposen un recurs didàctic de primera ma per tal de desenvolupar el llenguatge i la creativitat narrativa del menut. Podem analitzar les frases, el vocabulari, els missatges, les lliçons morals... Per mitjà d'activitats com per exemple la construcció de frases pròpies amb el vocabulari après de la rondalla estudiada, estructuració del relat, descripció de frases fetes, anàlisi del paper dels personatges...

Les rondalles, per la seva missió didàctico-popular defineixen clarament les característiques dels personatges, així doncs, el contrast establert entre les accions dels personatges negatius i les lloables activitats dels herois i de les heroïnes del relat provoca que la bondat finalment triomfi i que la dolentia rebi un càstig adequat. En definitiva la bondat triomfa perquè la màgia ha restatut la veritat. Ω

ENRIC VALOR

RONDALLES VALENCIANES

1

FA POQUES SETMANES
ENS DEIXÀ EL PATRIARCA
VALENCIÀ DE LES
LLETRES CATALANES
ENRIC VALOR
(1911-2000) PERÒ ENS
HA RESTAT LA SEVA
VOLUMINOSA OBRA.
SIGUIN AQUESTES
PÀGINES UN HOMENATGE
MÉS A LA SEVA FIGURA

Enric Valor, el simbolisme d'un gran home

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Quan el 1995 vaig guanyar el XV Premi de narrativa "Enric Valor" a la localitat valenciana de Picanya un sobtat orgull, com mai no l'havia sentit al llarg de la meua carrera literària, em cospà fortament. Era el premi que portava el nom de l'admirat mestre Enric Valor, l'home que representa per a mi i per a molts tot un símbol del nostre gran país, la Nació de parla i bandera catalana.

La meua novel·la "L'Espiadimonis" era guardonada per unanimitat en aquella nit memorable (memorable per a mi, és clar), quan Francesc J. Bodí, Maria Conca, Daniel P. Grau, Joan Pinyol i Joan Pla (Homònim del Joan Pla, de Mallorca, que és també escriptor), decidiren d'afegir al meu historial el nom d'Enric Valor. Però qui era per a mi aquest Enric Valor que s'acabà físicament, que no espiritual-

ment ni culturalment, puix és una persona que no s'apagarà mai, a començaments d'aquest enigmàtic any 2000? Enric Valor era un home de conversa afa-

ble, un vellet savi i humil alhora que encara que ja ho havia fet tot o havia fet més que ningú, li semblava no haver fet encara prou. En un manual de llengua

que vaig fer servir els anys 80 entre els meus deixebles de repàs acadèmic, el "Nexe COU", d'Edicions 62, es dedicava molt poc espai al gran escriptor i filò-

Enric Valor, un patrioca compromès

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Un dels mèrits indiscutibles d'Enric Valor és el seu compromís amb el seu poble valencià i també amb la cultura que aquest poble ha desenvolupat al llarg dels segles. Aquesta cultura popular tan estimada pel nostre escriptor passa per les cançons antigues, els romanços i les rondalles. Però si la literatura no ha pogut prescindir d'ell tampoc ho ha fet el folklore sempre exposat a manipulacions, mistificacions i elements desnaturalitzadors. La seva obra dins la rondallística ha evitat un estat de confusió dins la literatura oral que amenaçava existir en els temps moderns i sabé separar el que és autèntic del que podria ser fals.

Estudià i estimà els costums i els arts dels nostres avantpassats és viure-les i això és el que va fer Enric Valor amb tota l'objectivitat dels bons investigadors. És clar, que fent això, es va trobar amb el llenguatge i amb la seva obligada tasca de filòleg des de la perspectiva del lèxic valencià, que no era i que no és més que un patrimoni igualment nostrat.

Ell tenia molt clar que

els "valencianismes", vocables o girs propis de la parla valenciana eren elements enriquidors de la llengua catalana, i era important conservar-los, però això ben conjugat en la llengua mare i la normativa general.

Valor va recórrer incansablement el seu país i de forma especial les zones del centre i l'orient de l'antic regne de València on són conreades les varietats més interessants. Vorejà tota la

frontera lingüística que passa per les localitats de Morella, Vistabella, Lucena, Onda, Liria, Xiva, Turis, Xàtiva, Fontfígura, Biar, Novelda, Pinós i Guardamar, comprovant a cada passa com amb naturalitat i senzillesa es pot escriure la millor història. Enric Valor s'ha d'inscriure en lletres d'or a la vora d'altres noms ja mítics i encara diriem institucionals com Pompeu Fabra, Francesc de Borja Moll, Joan Fuster, entre d'altres. Ω

leg valencià i això em dolgué i en vaig fer l'oportuna reclamació. Supòs que ningú no em va fer cas. Anys després, la Universitat de les Illes Balears l'homenatjà "honoris causa" com bellament pertocava. El text al qual em refereix és el següent: "Encara al País Valencià, cal destacar la figura d'Enric Valor (1911), les obres gramaticals del qual ("Millorem el llenguatge,

1971; "Curs mitjà de gramàtica catalana, 1977), constantment reeditades, han influït decisivament en l'estàndard modern del valencià escrit.

Cal situar Enric Valor dins tot un grup de grans lluitadors per la llengua, avis de la Pàtria, com Francesc de Borja Moll, Joan Coromines, Manuel Sánchez Guarnier, Antoni M. Badia i Margarit...

I no parlem ja de Pompeu Fabra i la seva tasca normalitzadora, a qui dedicà Pere Quart aquests versos: "Audaç, vident, ànima dreta, feina neta en un país que renaixia, tot fent via, empenygué sol la gran comesa, mal compresa, i a un desmanec, ja vell de segles, donà regles; i sempre ho féu amb un somriure, d'home lliure, que el lliure albir d'altri respecta, circumspecte..." Ω

VALOR

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galat-zó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsole12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines,

coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels

Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjarem conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripoll.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius,

revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom.es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cris-

tianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitem persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si voleu rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro")

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Biblioteca Catalana de Krefeld
- Box 1665 D-47716 Krefeld
Alemanya. Tel. 07-
49215126635.

Classes particulars. Totes les
assignatures i tots els nivells.
Petits grups. Professors/es titu-
lats. Preus econòmics. Telf.
971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu,
grec i llatí a tots els nivells. Jordi
971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Clas-
ses particulars. Harmonia
moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vul-
guen contribuir a la construc-
ció nacional del País Valencià.
L'associació cívica Tirant lo
Blanc us espera. Som els nacio-
nalistes valencians.
963879408.

Sóc professor d'una DIWAN
(escola bretona) i escric i llig
català. Envieu-me informació
sobre els Països Catalans,
especialment de tema d'en-
senyament: Gràcies. Joel Don-
nart-44, Hent Frinaoudour,
Penc'hoad-F-22860 Plourivou
Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels
Països catalans és a internet.
<http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evan-
gelis segons sant Mateu, sant
MARC I SANT Lluc, en versió
interconfessional, en llengua
catalana, en cassettes i CD. El
seu preu per joc és de 3.000
ptes. Posteriorment s'editarà
l'evangeli segons sant Joan.
També hi ha editat tot el Nou
Testament en Braille en llengua
catalana, i edició interconfes-
sional. Són 22 volums, i es
poden demanar a Mn. Joan
Magí, Parròquia de sant Pere
i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llenguets, està molt
interessat en crear una penya
d'aficionats de l'equip de rugbi
català USAP. Interessats cri-
dar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revis-
ta de literatura i Història cata-
lanes. 64 planes 250 ptes.

Col·labora-hi o fes-te'n subs-
criptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el pri-
mer equip de rugbi català de
Mallorca. Els Almogàvers. Inte-
ressants cridar al 971 200 810.
Lluís.

Menorquines i menorquins! per
dir prou a l'asserviment colo-
nial espanyol, organitzat i lliu-
ta amb el Col·lectiu Indepen-
dentista de Menorca CIM. Per
rebre informació, escriu a CIM
- Bústia Postal 24 - 07700
Maó.

Família de Mallorca cerca
al.lota (Au Pair) per tenir cura
d'un nin de 2 anys a partir de
la primera setmana de desem-
bre del 99, durant un període
de 8 mesos. Cridat a partir de
les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nos-
tra gamma, véngui i en parla-
rem. Agència oficial Renault.
Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritat-
ge Softail Clàssic. Modelo 95
matrícula IB 1995 BY. Tlf.
971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un
quart de coa, en bones con-
dicions. Mig milió de pessetes.
Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves
per decorar o policromar:
àngels, betlems, fruites, flors...
per lots o a la menuda. Trucau
capvespres i vespres al 971 29
44 44.

Venc embarcació Borràs 640.
Bon estat i bon preu. Tlf. 971
865 405

Venc solar de 1.200 m². A la
barriada de Bellavista, a ses
Cadenes de s'Arenal. 8 milions
de pessetes. Tlf. 971 441 629
- 971 441 289.

El basquisme insubornable de tombant de segle

Des d'Alsasua, Vitòria, Mon-
dragón, Bilbao, Pamplona i Sant
Sebastià, 726 bascos en dejuni,
entre el 27 de desembre i el 2 de
gener, han acomiadat el mil-
leni. El motiu? El respecte que
proclama la Constitució Espany-
ola pels presos. Entre ells, en
especial, el seu trasllat a centres
penitenciaris de Navarra o el
País Basc segons el seu origen.
I la llibertat per aquells que han
acomplert tres quartes parts de
la condemna o que traguin una
malaltia incurable. L'ampolla
d'aigua mineral, l'únic suport
dels dejunadors, s'ha convertit
en un dels símbols pacífics de la
lluita de l'esquerra independen-
tista basca.

Dies abans, precisament la
tarda de Nadal, la ciutat de Pam-
plona aplegava, entremig de fred
i pluja, una manifestació de 2000
persones per les mateixes raons
humanitàries, que es repetiria el
darrer dia de l'any, amb grans
desplegaments policials encer-
clant el gruix d'un acte autoritzat.
"Aquí no ha canviat res. Estem
com ara fa 30 anys", em deia
indignada una cambrera de Tafal-
la.

La basca és una mena de llui-
ta de desgast. I, per tant, no
abandonar les trinxeres és cab-

dal per no afliuixar ni un mil·líme-
tre. Així com ser contundents a
l'hora de manifestar els desacords
quan la política espanyola no els
permet avançar vers la seva sobi-
rania.

La fi del 1999 també ha estat
esgarriosa per en Josetxo
Arizkuren, un pamplonès d'ETA,
que fa setmanes que va iniciar
una vaga de fam en una presó
parisenca. Arizkuren vol evitar
com sigui el seu lliurament a la
policia espanyola. La seva
precària salut ha obligat les
autoritats franceses a ingressar-
lo en un hospital: pateix infla-
macions en el fetge i una grip ha
estat a punt d'endur-se'l. Com
la majoria de vaguistes, encara
que aconseguí refer la seva
vida, sempre arrossegà seqüè-
les en la vista i l'oïda.

Paral·lelament, els ecologistes
han iniciat tota mena d'accions
per aturar la creació del projecte
navarrès d'un pantà a Itoiz; ha
nascut un grup d'opinió a favor
de la creació de les seleccions
nacionals basques; hi ha sub-
scripcions populars per comprar
testimonialment les pedres de
futures Ikastoles (escoles d'im-
mersió en èuscar) i cercar vol-
untaris per construir-les; el
Fòrum de Lizarra-Garazi i

l'Assemblea de Municipis
d'Euskal Herria es perfilen com
el motor d'un país que batega amb
la força dels que acaben acon-
seguint allò que es proposen.

Una periodista d'Euskaldunon
Egunkaria, un diari editat ínte-
grament en èuscar, em parlava
d'una solidaritat desbordant de
la ciutadania basca quan es trac-
ta de donar un nou impuls a la
seva identitat: "Quan ens pro-
posem una determinada fita cul-
tural, s'organitza una gran festa
o activitat per tal de recaptar els
fons necessaris per fer-la reali-
tat". I jo mateix vaig poder desco-
brir a Pamplona, en una avingu-
da cèntrica, l'existència d'una
botiga de roba pensada per aju-
dar a finançar el manteniment de
les ikastoles de la conca de Iruñer-
ria.

La insensibilitat i l'individ-
ualisme de la societat catalana i
d'occident, en termes generals,
no és ni molt menys aplicable
entre destacats sectors del poble
basc. El dolor els agermana i la
tenacitat els converteix en uns
europeus irreductibles. I aques-
ta és la gran sort dels bascos:
creuen en un futur lliure per al
segle XXI. Ω

Quim Gibert, ensenyant

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un
amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

E P ! ! !
PARES, EDUCAU-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA
HI HA EL MEU FUTUR

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

OCASO

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Llorenç Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15; 07300 Inca (Balears)
Telf. 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38

SERVIAUTO
ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

1969: La lluita per la independència dels Països Catalans. El front cultural antiimperialista

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Per als revolucionaris nascuts en la postguerra -qui signa aquest escrit va néixer l'any 1946-, la lluita antiimperialista i contra el colonialisme va, en tot moment, estretament unida a la qüestió de l'alliberament social del poble treballador

La primera obra de Franz Fanon que vaig estudiar era Per la revolució africana (i encara, com tots els llibres d'aquella època, el conservo en un lloc de privilegi en els prestatges de la meua biblioteca). S'ha de tenir en compte que, per als revolucionaris nascuts en la postguerra -qui signa aquest escrit va néixer l'any 1946-, la lluita antiimperialista i contra el colonialisme va, en tot moment, estretament unida a la qüestió de l'alliberament social del poble treballador. L'"esquerra" oficial europea girava l'esquena a les tasques d'alliberament de les nacions oprimides del Tercer Món: basta pensar en el covard paper fet pel PCF i la SFIO en temps de la guerra d'Algèria, exclusivament centrats en problemes electorals o de simple reivindicació salarial oblidant la lluita de classes cultural i ideològica, el dret dels pobles esclafats per l'imperialisme francès a la seva independència. Mentrestant, nosaltres érem -i som encara!- una generació formada en l'experiència de les lluites antiimperialistes del Vietnam, Cuba, Algèria, i tots els pobles d'Àfrica, Amèrica Llatina i Àsia que lluitaven en contra de l'imperialisme (europeu i nord-americà, especialment). Més endavant descobrirem, a ran de la degeneració de la revolució soviètica en mans de la burgesia "roja" que usurpà el poder al poble, l'imperialisme rus. Però aquesta serà una altra història que escriurem en el seu moment. Tres anys després d'haver començat aquestes memòries de l'antifranquisme només estam al començament!

El 2 de juliol de 1970, a "Letras" del diari Última Hora apareixia el primer article escrit a Mallorca sobre el gran teòric antiimperialista Frantz Fanon

El 2 de juliol de 1970, a "Letras" del diari Última Hora apareixia el primer article escrit a Mallorca sobre el gran teòric i revolucionari antiimperialista Frantz Fanon. I potser fos

la primera vegada en la història del nostre poble que les concepcions anti-colonialistes restaven escrites públicament damunt del paper. Els motius que ens guiaven eren ben obvis: es tractava de fer anticolonialisme amb l'excusa de parlar d'una "novetat editorial" (era un dels nostres trucs preferits). Feia poc que s'havia autoritzat la importació de Els damnats de la terra (una de les obres essencials de Fanon), i no era qüestió de desapropiar l'oportunitat. D'ençà el 1965, en què havíem pogut adquirir (quasi d'amagat) Per la revolució africana editat per Fondo de Cultura Económica de Mèxic, havíem estat treballant amb les idees del gran dirigent i revolucionari martiniquès. Dins d'aquesta línia -una línia ben allunyada de les ximpleries del carrillisme (P"CE), que ja per aquells temps maldava per establir contactes amb els botxins i torturadors dels pobles de totes les nacionalitats de l'Estat espanyol-, a mitjans dels anys seixanta aparegué a Barcelona la Col·lecció Història Immediata (Edició de Materials), que ens aportà llibres d'un interès primordial. Edició de Materials ens féu conèixer l'any 1967 una altra obra importantíssima en la nostra formació. Es tractava de l'autobiografia de Malcolm X (en l'original, The Autobiography of Malcolm X) en traducció de Ramon Barnils i amb apèndix de M. S. Handler, A. Haley, S. Soler, V. Soler i J. M. Brunet. Argenté i Mumbú maquetaren la col·lecció, i del llibre Malcolm X en dissenyà la coberta en Josep Gruaños.

En aquells moments -som a mitjans dels anys seixanta- Malcolm X entra a formar part de la nostra vida i concepció del món amb la mateixa força d'un Che Guevara, un Lenin, un Fanon o un Gabriel Alomar, per posar-ne tan sols un parell d'exemples aclaridors

En aquells moments -som a mitjans dels anys seixanta- Malcolm X entra a formar part de la nostra vida i concepció del món amb la mateixa força d'un Che Guevara, un Lenin, un Fanon o un Gabriel Alomar, per posar-ne tan sols un parell d'exemples aclaridors. Quan l'any 1967 llegim Malcolm X, el Poder Negre, ja sabíem que pel febrer de 1965, a menys de quaranta anys, havia mort assassinat l'autor del llibre. Deia Alex

JUDICI A ESTOCOLM TRIBUNAL RUSSELL

J.P. Sartre
L. Cardenas
S. Carmichael
W. Abendroth
L. Schwartz

S. de Beauvoir
V. Dedijer
P. Weiss
J. Baldwin
X. Sakata...

Els més prestigiosos intel·lectuals dels anys seixanta i setanta condemnaren a Estocolm els bestials crims de l'imperialisme ianqui contra el Vietnam i altres pobles del món. J.P. Sartre, Simone de Beauvoir, Peter Weiss o S. Carmichael eren a l'avantguarda de la lluita per la independència i autodeterminació dels pobles.

Haley en el pròleg del llibre: "Troba [Malcolm X] les paraules per dir la misèria i les aspiracions de les masses desheretades tal com elles per elles mateixes no ho haurien pogut fer. En atacar l'home blanc, Malcolm X no es lliurava de cap manera a un exercici d'estil. Feia per als negres el que els negres no podien fer ells sols: atacava amb una virulència i una còlera que eren portaveus de segles d'opressió".

Malcolm X era -i és encara!- un dels caps més originals, més coratjosos i més escoltats del moviment negre americà. Poc abans de morir, va dictar a Alex Haley la seva famosa autobiografia, avui ja esdevinguda famosa.

Hom no sap si admirar més (de Malcolm X, el Poder Negre) la sinceritat o la inspiració. La sinceritat, perquè Malcolm no ens ama-

A mitjans dels anys seixanta l'autor d'aquest article (juntament amb Pere Noguera i altres companys) ajudàvem en la venda i difusió del llibre de Josep Melià Els mallorquins. era una forma de lluitar contra la dictadura i d'anar creant les bases del futur nacionalisme illenc.

gava en el seu llibre res dels seus començaments, de la seva joventut al guetto de Harlem, on es lliurava a l'alcohol i a la droga, al robatori i al proxenetisme. La inspiració, car, en el fons de la presó pren consciència de la seva degradació i de la de tot el poble negre; des d'aleshores dedicava la resta de la seva vida a lluitar contra el "diable blanc" responsable d'aquesta degradació. Va lluitar com a polític, però també com a profeta: convertit a l'Islam, no parava de repetir que el millorament de les condicions de vida dels niggers tenia també un abast moral. Va combatre contra els blancs reformistes, contra els negres integracionistes (la integració, la gran enganyifa, segons Malcolm X). Ω

L'heroica lluita del poble de Vietnam i de Cuba contra l'imperialisme ianqui i dels algerians contra els francesos ajudaven a ampliar i consolidar la consciència antifeixista i antiimperialista dels joves mallorquins d'aleshores.

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

Amistats perilloses

JOAN CABOT CALÇAHEU, ERC-MIGJORN

Quan els catalans ens movem, ens instal·lam a un altre país i per tant entrem en contacte amb una llengua nova, l'instint ens mena a aprendre-la, usar-la i incorporar-la al nostre bagatge cultural. Molt sovint ens afanyam a estudiar la nova llengua abans de partir -feina feta no té destorb. I no ho fem pas per obligació o per necessitat, sinó per civisme elemental. Els espanyols, en canvi, reaccionen generalment de manera distinta: quan una nova llengua se'ls posa a tir, l'instint els mou a disparar amb tota la munició que tenen al seu abast, fins que n'han fet una coca, i llavors s'hi passegen per damunt, satisfets d'ofrenar "*nuevas glorias a España*". Hi ha excepcions lloables -és clar-, però crec que es pot parlar de dues tradicions culturals ben diferents.

El que acab de dir pot semblar una exageració, però -malauradament- no ho és: totes les comunitats lingüístiques que han tengut la dissort de topar amb els espanyols n'han sortit malparades. De Califòrnia a la Terra de Foc (en el continent americà) i de Finisterre a Maó (a la península ibèrica i a les illes del llevant ibèric), l'expansió espanyola ha anat de bracet amb la implacable destrucció de les llengües i les cultures autòctones -ja ho postulà al segle XVI (i en pas-

sat) el gramàtic castellà Lebrija: "*siempre fue la lengua compañera del Imperio*".

Només alguns pedaços de l'Imperi s'han salvat de la desfeta cultural: són aquells que s'han deslliurat a temps de l'ocupació espanyola (com Holanda o Portugal) o els que han sofert una nova invasió que ha substituït els colonitzadors espanyols per uns altres (com les Filipines o el Sàhara). Pensem, en el nostre cas, que la (relativa) salut del català a Menorca potser té a veure amb la menor durada de la dominació espanyola a l'illa: la corona espanyola no s'apropià de Menorca fins a l'any 1802.

Els conqueridors hispans s'han servit, per a la seva comesa d'expansió imperial, d'una arma demolidora (barata, molt duradora, bona de renovar, amb munició infinita, i d'efectes destructius multiplicadors): la ignorància (un flagell desintegrador de llengües més potent que el napalm o les bombes de detonació múltiple, i que impacta sobre les cultures fràgils com una bomba nuclear ho fa sobre un territori). La ignorància persistent i tossuda (exercida des d'una posició de poder) de les llengües dels països conquistats, té l'efecte de desarticlar, inutilitzar i reduir aquestes llengües fins a convertir-les en romanalla marginal.

Per això alguns invoquen (i exerceixen) amb tant de braó el suposat "dret" a la ignorància.

Quan, en el judici pel cas Lasa i Zabala, el general Galindo afirmà dels seus subordinats que "*con seis hombres como ellos podría conquistar toda Sudamérica*", li vessà aquest subconscient col·lectiu que impera a les Espanyes des de fa (pel cap baix) cinc segles. Un altre exemple, casolà, però il·lustratiu d'aquesta "manera espanyola d'estar en el món": fa poc he llegit una redacció d'un jovecell, en la qual aventura que, en un futur pròxim, tots els europeus tindran el deure de conèixer i usar l'espanyol -els *tercios de Flandes* clavant piques fins al Volga, vaja! Fins no fa gaires dècades, la seva peculiar psicologia feia dels espanyols uns veïns... diguem-ne "inquietants". Però ara n'hi ha molts dins ca nostra, i la persistència d'aqueixa mentalitat -se'n podria dir "complex de *mío Cid*"- és una mostra més del baixíssim grau d'integració dels his-

pans que viuen als Països Catalans.

El fet és que -en general- els espanyols només estan disposats a respectar els països cuirassats (és a dir, els que s'han dotat d'un estat propi); les incautes nacions veïnes d'Espanya (Galícia, Euskadi i els Països Catalans) que no ens hem afanyat a construir un estat propi hem d'aguantar les desautoritzacions, prohibicions, travetes, i també l'escurada de butxaques, del poder central espanyol (i els insults dels seus corifeus mediàtics). I el fet és que no tenim cap raó per suportar estoicament tanta adversitat.

Fent d'eurodiputat a Estrasburg, el filòsof i polític socialista Xavier Rubert de Ventós es convencé que, per a ser reconeguts i respectats com a poble, els catalans necessitem un estat homologable als altres estats europeus -això ho explica al seu saborós assaig *Catalunya, de la identitat a la independència*-. És el mateix convenciment que traginen alguns diputats balears (fins i tot del

Pepé) quan tornen de Madrid; però són incapços de transmetre'l, aquest convenciment, i això els converteix en indignes representants del nostre poble.

A Europa (i arreu), només compten els interessos dels pobles sobirans (els que surten en els mapes polítics, els que exerceixen el dret a existir en igualtat de condicions amb les altres nacions europees); els altres, les nacions sense estat, no tenim capacitat de decisió, ni veu ni vot a Europa, i pintam ben poc a Madrid: per això ens quedam sense avions a reacció, i el Pla Hidrològic de les Balears roman arraconat dins un calaix ministerial; per això ens costa tant tenir un hospital a Inca, i trobar els 24.000 milions que calen per condicionar el mapa educatiu balear... mentre l'Estat s'endú el 85% dels impostos que pagam -tranquil·lament i sense demanar permís.

Ara que s'acosten eleccions, convé recordar-ho. Els vots serveixen per passar factura. Ω

Atemptats espanyols a Madrid

El grupet de pinxos de verbena d'Ynestrillas, amb cocainòmans i matons inclosos, no para d'atacar *rojo separatistas* arreu de l'Imperi, tot fent turisme internacional en versió patrioter agressiva.

El 27-12-1999 hi va haver a Madrid l'atac d'algun comando integrista contra objectius *catalinos*: delegacions de la Caixa de Pensions de Catalunya i la Caixa de Pensions de Barcelona, que van acabar malament, socarrades.

Tenint en compte que les caixes oscil·len entre el PP i CiU, potser aquests bàrbars racistes van un mica desorientats. Si això hagués succeït al País Basc, ho haurien tret totes les TV en *prime time*, però sabut és que, per als

mèdia espanyols hi ha violència dolentota (la dels no espanyols) i megaviolència a amagar (l'espanyola). Són així, aquests demagogs nazis, de podrits fins a la mèdula.

Guaiteu, a veure què més maquina aquest espanyolum contra la pacífica ciutadania catalana, amb el silenci còmplice dels Goebbels (La Razon i Ansón, ABC, la COPE Las Províncias, El País, les TV...) de torn.

Els ballen sevillanes histèriques per tal que el món no senti els crits dels torturats per Espanya.

Psicòpates combaiadors del racisme i el terrorisme anticatalà! Ω

Jaume Tallaferró

Atur, dona, jovent

El *baby boom*, a l'Estat espanyol fou durant els '60 i primers de '70.

Aquesta gran massa de joventut s'incorporà al mercat laboral cap el 1988-95, tot just quan l'atur no deixà d'augmentar, no tant perquè treballadors es quedessin sense eina com per atur juvenil i femení.

Un cop abolides les lleis draconianes d'en Franco contra les dones (per ex.: no podien treure diners o el passaport sense permís del marit, el marit podia matar sa muller en cas d'adulteri *in fraganti*, etc.), aquestes poden incorporar-se massivament -i ho fan- al mercat laboral, també a partir del 1978, si fa no fa: més atur (desocupació dels nouvinguts: dones i joves).

La patronal, encantada de tenir més mà d'obra: antídoto

contra l'escassetat d'ella, que havia afavorit l'increment de la conflictivitat laboral (sobretot entre 1970-78). Ara bé: la patronal ofereix menys sou a les dones en tant que sector més despolititzat i conservador que no els homes.

Tot coincideix amb el govern *democratitzador* d'UCD i del PSOE. La cridèria fàxia aprofita per acusar-los de provocar l'atur, quan sols es tracta d'una fase macroeconòmica derivada dels canvis socio - demogràfics.

El PP arriba (casualment) quan ja està tot solucionat. Es açò una *democràcia*? Com, de disseny? Ens l'estan pegant! Ω

Jaume Tallaferró

Polítics "independents"

PER JOSEP SERRA, PRES. D'ESQUERRA
REPUBLICANA-MALLORCA

És un qualificatiu molt preuat, tant pels que ho són de bona fe com per aquells altres que aprofiten l'etiqueta en benefici propi.

Ara bé, la "independència" en política es cotitza a preu de llagosta des de fa només un parell de dècades, ja que abans s'era d'una facció o d'una altra -si és que se n'era voluntàriament i conscientment de qualcuna- però no es donava el cas d'esser participant del joc polític des de fora dels partits polítics.

Què ha canviat, idò? Fonamentalment la percepció i la valoració que la societat -entesa com a individus amb poder decisor i fonamentat en el vot- té dels polítics i de la política, que no és precisament per posar-se a picar de mans. El tradicional sistema de partits hegemònics no ha perdut pistonada perquè sí, ja que tanta gent que en fa crítica no pot anar absolutament equivocada, per la qual cosa els analistes han volgut trobar una explicació en el fet que els partits tenien unes estructures tan complexes i una maquinària tan pesant que els converteixen en organismes de reacció força lenta davant la rapidesa amb què transcorren avui en dia els canvis socials de tot tipus i en entitats aparentment incapaces per facilitar la participació dels seus membres en la presa de decisions d'alta rellevància -no xerram ja del dia a dia: Quan no es pot influir decisivament i directament a títol individual en el vot que un regidor adopta en un ple determinat sobre un tema qualsevol, no es pot pretendre que es podrà intervenir més eficaçment sobre un conseller o un diputat o un ministre, si es vol establir una gradació en termes de poder.

Per facilitar la participació entesa com a acció directa apareixen i es multipliquen les ONGs, que a la vegada es divideixen i subdivideixen quan el seu creixement redueix els seus membres a simples espectadors (Greenpeace, Medicus Mundi...), tot que aquesta fragmentació també acaba essent insuficient. Això ho sabem prou bé els militants de partits relativament poc nombrosos (ERC-illes, Els Verds...), que podem permetre'ns el luxe d'èsser assemblearis fins que arriba el moment d'haver d'adoptar decisions amb caràcter gairebé immediat.

Ben mirat, idò, la majoria de les ONGs no es diferencien gaire dels partits polítics, si no és en el sentit que les primeres solen intervenir sobre aspectes concrets i els segons pretenen incidir en tots els aspectes que formen part de la vida social. I, així i tot, els militants d'una ONG tendeixen a considerar-se més independents que els d'un partit polític, cosa que també succeeix amb els membres de Plataformes, Coordinadores...

La cosa és complicada encara més quan

detectam que la majoria d'organitzacions no específicament polítiques sí que han aparegut associades a una determinat partit o a un polític concret, aspecte que s'evidencia quan des del poder se'ls reclama per ocupar llocs de decisió: Els "independents" garanteixen, de fet, el control de grups humans que mantenen actituds molt crítiques amb el poder establert i que podrien resultar un autèntic maldecap per als governants considerats genèricament com a "polítics". La gràcia, emperò, és que aquests ciutadans pretenen sostreure's al qualificatiu de "polítics", quan de fet estan gestionant poder polític, i també volen seguir passant per "independents", ignorant (o almenys així ho aparenten) que allò que un és socialment no depèn especialment de la pròpia percepció que un té de si mateix, sinó que el que més compta són les opinions dels altres que, en aquest cas, no els solen diferenciar en absolut dels polítics provinents d'un partit.

És clar que la majoria dels independents s'acaben adonant de la situació -han perdut davant els altres la credibilitat com a "independents"- i que, si no abandonen la política activa, acaben constituint el seu propi partit o bé s'integren en organitzacions polítiques ja existents: Qualsevol de les illes ofereix constantment exemples molt significatius en aquest sentit.

Però els partits també tenen molt en compte que els independents són una excel·lent pedrera: Els líders ja formats que aporten prestigi i que són socialment ben valorats es converteixen en individus desitjats i festejats, ja que suposen un actiu electoral de primeríssim nivell.

Què passa, però, amb els independents que realment només conceben la participació política des de la independència -entesa aquesta (tot i que això també és molt discutible) com a no militància a cap partit polític? En aquests casos excepcionals sol passar que de la seva feina com a independents se n'acaben beneficiant els polítics de partit. És una altra paradoxa -en un article ple de situacions paradoxals-, però com que la independència no implica manca d'ideologia, el fet que un independent a ultrança només es representi a si mateix fa que no pugui "deixar en heretatge" el capital polític acumulat a cap persona del seu propi espectre ideològic.

No cal dir que aquest darrer tipus de polític independent és el més necessari en situacions crítiques o de canvi profund en què fa falta un "home bo", tot i que en realitat aquests casos personals siguin faves comptades i quan retorna la normalitat social o política siguin absorbits o bandejats pels partits que hagin sobreviscut a la desfeta. Ω

El Trot es cosa nostra

César de Saint Pol: gran guanyador de la Diada de Sant Sebastià

MIQUEL ALEMANMY I BATLLE

El passat 20 de gener es celebrà al hipòdrom de Son Pardo de Ciutat la segona diada del calendari hípic que és coneguda com la Diada de Sant Sebastià.

El programa de carreres constava de dues sessions: una al matí i l'altre el capvespre.

Les corregudes del matí no foren tant animades com las de capvespre degut a que hi havia poca gent i els cavalls que corrien no eren gaire bons per lo que restava interès per l'aficionat al món de les curses hípiques.

Si hem de destacar algunes carreres importants, aquestes foren dues reservades als poltres de tres anys, que el proper mes de maig lluitaran per aconseguir el Gran Premi Nacional. Exactus Garbo, conduït per Pere Puigserver i Enmaeur, menat per Joan Carles Rotger varen arribar primers a la meta.

El primer de tots tingué problemes degut a que el segon classificat: Engels Balls va estar a punt de sorprendre'l. Enmaeur no tingué gaire dificultats per guanyar el trofeu que és lliurava en aquesta correguda.

Diluvi fou la gran decepció de aquesta sessió matinal ja que fou eliminat a una carrera que guanyà el seu rival, Distant M.. El cavall de Muro no pogué donar satisfaccions al seus seguidors. El dia de Sant Sebastià no tingué sort.

La sessió de l'horabaixa tingué més espectacle i omplí el recinte hípic de gom a gom. La cursa més esperada fou la del Premi Ciutat de Palma de lliure inscripció. En aquesta prova, hi poden participar tota mena de cavalls tant si són nacionals com importats. A finals de abril, es disputaran els tres premis Ciutat de Palma restants. Aquests aniran destinats a equins nacionals, importats i poltres de tres anys, que hauran de corre el Gran Premi Nacional.

Serà un entrant cap aquesta gran competició híptica que vol guanyar tot propietari i menador de cavalls de trot.

Onze participants foren els que anaven a cercar la victòria en aquesta carrera. Tots ells eren cavalls ben estimats tant pels apostants com pels aficionats.

Amb sortida autostart, el favorit a la victòria "César de Saint Pol", conduït per Antoni Garau, amb el nombre 6, comença la correguda amb el grup de equins que lluitaven per aconseguir el triomf. El cavall dels germans Garau Fullana anava agafant posicions que no deixà fins que va arribar en solitari a la meta.

Aquest equí superà el rècord establert a principis de any aturant el cronòmetre amb un temps de 1'14"7. L'any

passat també guanyà el Premi Ciutat de Palma, a la Diada de Sant Sebastià amb un temps de 1'22"4. Enguany es superà ell mateix. Aquest animal, comprat per Isabel i Antoni Garau Fullana, des que ha arribat a Mallorca no s'aturat de donar satisfaccions als seus propietaris.

Es pot dir que ara fa més via que quan va aterrar a l'illa de Mallorca. L'any va passar va estar una temporada lesionat. La seva curació fou miraculosa ja que ha esdevingut molt més bo que abans. Els resultats aconseguits a Son Pardo i Manacor ho demostren ben clar. El més de gener passat anà al país on nasqué fa deu anys per participar a una carrera que es disputà a l'hipòdrom més important del món, el Vincennes de París. Fou menat pel seu conductor i entrenador habitual, n'Antoni Garau i Fullana.

Des de aquestes pàgines li desitgem tota la sort del món ja que la necessitarà a més de guanyar el Ciutat de Palma i establir un bon rècord César de Saint Pol aconseguí el guardó de millor cavall de l'any, que lliurà el Diari de Balears, mitjançant votació dels seus lectors, prèvia nominació de candidats que un equip d'experts fa saber abans de que acabi la temporada híptica, que coincideix amb el fi de l'any corresponent. El trofeu, que representa una escultura de Alió Sassu, escultor italià que resideix a Mallorca, fou lliurat pel batlle de Ciutat, Joan Fageda als propietaris del gran equí de Cala Rajada.

La propietària de aquest cavall també participarà a una cursa que es celebrarà a Vincennes a finals de gener. Isabel Garau prendrà part a una carrera amb un cavall que li permetran menar a una prova per amateurs. L'any passat també va disputar una correguda amb el cavall D. Senonchois. No tingué sort, malgrat de fer una bona cursa. Aquesta vegada, n'Isabel haurà pres bona nota i tindrà més experiència per donar bons fruits i ditades de mel cap a la afeció de Mallorca que tant l'estima.

L'altre carrera important de la Diada va ser el Premi Sant Sebastià, reservada als cavalls nacionals. Cannabis de la païssa SE-69 guanyà amb una velocitat de 1'18"9. Joan Carles Rotger el dugué cap a la primera posició sense cap tipus de problemes. Ell i Antoni Frontera, avui en dia són els jockeys de moda dins el món dels cavalls de trot. Aviat es correrà a París el premi més important del trot mundial: el Grand Prix d'Amérique. Una expedició de mallorquins marxarà cap a la capital de França per gaudir de aquesta competició híptica i de pas donar suport a César de Saint Pol i als germans Garau Fullana. Aquest suport serà imprescindible perquè puguin arribar a Mallorca amb un triomf important. S'ho mereixen de bon cor. Ω

RECORDA

Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

Eleccions al Congrés y al Senat

12 de març de 2000

Candidatura de la coalició electoral

Treballadors per la Democràcia

Oficina Central Balears:
Barrera, 26. 07014 Palma de Mallorca.
Tel.: 971 28 38 42.

Pere Felip, cap de llista al Congrés per la coalició Treballadors per la Democràcia

El destacat líder del Moviment Ciutadà, Pere Felip i Buades, encapçala la candidatura al Congrés dels Diputats per Balears, de la Coalició Treballadors per la Democràcia.

Ens ha manifestat el següent:

-Ens pesentam a les eleccions per a defensar la nostra societat de l'alt grau de corrupció degut a la debilitat d'aquells que han anat assumint responsabilitats polítiques, per a les que no estaven, ni estan, preparats per assumir ni

moral ni èticament.

-Pretenim denunciar la falsedat i la hipocresia d'aquells que se presenten com a nacionalistes i són tebis, dèbils i covards, davant els greuges a que es sotmesa la nostra cultura i la nostra llengua.

-Defensarem, per mitjà de la pedagogia, a la nostra societat, de l'abús que fan les administracions locals, i sobretot de la administració central en la recaptació de taxes i impostos, amb el consegüent empobriment d'aquesta terra i les seves

gents, que veuen com la riquesa que generen amb la seva feina va a parar a Madrid, i des d'allà a les terres de parla castellana.

-Defensarem a les forces polítiques i socials, del centralisme ferotge que estan impulsant els partits polítics espanyols (PP i PSOE), la única alternativa política a la que ens estan empenyent, és la de lluitar per la independència política, social, econòmica i administrativa de la nostra Comunitat.

-Farem bandera de la realitat

intangible, que pertanyem a una tribu, un poble, una nació, que te els seus orígens en la conquesta de Mallorca pels rei En Jaume, que

segueixen les seves hosts catalanes a Eivissa i els seus descendents a Menorca. Ω

Redacció

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Les claudicacions de l'Assemblea Democràtica de Mallorca (1976)

"Tanmateix la feina de l'Assemblea serví perquè tots aquests ganàpies que ara ens comanden fossin coneguts, es col·locassin dins les institucions i cobrassin uns bons sous" (Francesca Bosch)

A l'Assemblea Democràtica de Mallorca, els comunistes (OEC), només hi anàvem d'observadors. Nosaltres pensàvem que allò era un tèrbol invent per a promocionar personatges i partits sense arrel en les lluites populars. Per barris, fàbriques, hotels, facultats ni instituts, en el combat concret de cada dia, no havíem vist mai els "polítics" que actuaven en aquests fantasmals organismes unitaris (excepció feta d'alguns grups comunistes). Quan nomenaren representant (per anar a València) el company Isidre Forteza, del MCE, li ho vaig dir un dia en què, ben cofoi, es pensava que duia a terme la "revolució nacional democràtico-popular" que propugnava el seu partit. Amb en Miquel Tugores, del PTE, també en parlàrem sovint. "¿No veieu que el PSOE i els franquistes reciclats us utilitzen per a agafar fama de lluitadors davant del poble? Quan no us necessitin es desfaran de vosaltres. El que hem de fer és enfortir les organitzacions de base, assemblees i associacions de veïns". No en feren cas. Anys endavant, a la seu del PCB, preparant l'acte d'homenatge a Aurora Picornell, na Francesca Bosch

m'ho deia, una mica trista: "Tanmateix la feina de l'Assemblea serví perquè tots aquests ganàpies que ara ens comanden fossin coneguts, es col·locassin dins les institucions i cobrassin uns bons sous". Aquest fantasmal organisme -present només en els papers, les fotografies i en alguna ressenya de premsa- parlava (però mai no es comprometia a sortir al carrer per por de rompre les negociacions amb el franquisme reciclat) d'aconseguir l'amnistia i el dret d'autodeterminació de les Illes. S'ha de tenir en compte que en aquella època la lluita obrera era molt forta (segons la premsa oficial, 17.733 vagues -la majoria polítiques- només en un any!), i hom no entenia aquella promoció -mitjançant els organismes unitaris- de comediant que no tenien res a veure amb la lluita popular. L'any 1974, només en dos mesos s'havien perdut 36.469.000 hores de treball. Pel 1975, fracassava la línia de "reformes" controlada des del poder mitjançant la repressió indiscriminada. Un nou tipus d'organització, les assemblees, es consolidava arreu, i les exigències del carrer posaven en perill els pactes entre demòcrata-burguesos i franquistes. No hi havia partit mínimament conseqüent que no defensàs la república federal com a futura forma d'Estat i el dret d'autodeterminació de les nacionalitats oprimides. Pel març de 1976, la

força revolucionària de la vaga general de Vitòria, el seu exemple combatiu, s'estenia arreu de l'Estat. Dia 3, els policies de Fraga havien atacat salvatgement la Coordinadora d'Assemblees en Lluita que discutia dins d'una església, i havien assassinat quatre dels membres. Hi ha milers d'accions i vagues de solidaritat. En Carrillo ja no pot controlar la situació només amb els seus aliats burgesos i demana ajut a altres forces comunistes, fins llavors blasmades com a "perillosos esquerranistes" (MCE, PTE, ORT, LC, LCR, OEC), per tal de portar la situació vers el camí de reforma pactada que ell volia. Envia cables

als maoistes i a certs sectors trotsquistes. El secretari general del PCE declara a Le Monde: "Cal reforçar els llaços entre les organitzacions d'esquerra, polítiques o sindicals. Els veritables esquerrans són seriosos i moderats; són, per exemple, al Partido del Trabajo o al Movimiento Comunista. Totes les idees són respectables, encara que hom no les comparteixi. No he compartit mai els plantejaments de Trotski. Però fóra absurd de dir, com hom va fer en el passat, que era un agent del feixisme". Ω

Miquel López Crespí

"Tanmateix la feina de l'Assemblea serví perquè tots aquests ganàpies que ara ens comanden fossin coneguts, es col·locassin dins les institucions i cobrassin uns bons sous" (Francesca Bosch)

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA NO ET
TALLIS I
TELEFONA AL
**971
26
50
05**
I LA
T'ENVIAREM
CADA QUINZE
DIES

CRÒNICA DE LA TRANSICIÓ POLÍTICA

1976-77: els franquistes reciclats i la burgesia dirigeixen el procés de reforma (I)

La crisi del franquisme s'agreuja amb la mort del dictador, el novembre de 1975.

L'oposició democràtico-burguesa antifranquista (inclosos els carrillistes i el PSOE) volien (almenys això deien) un tipus de règim democràtic parlamentari a l'estil dels que funcionaven als de l'Europa Occidental. Els revolucionaris (trotsquistes, consellistes d'OEC, anarquistes de la CNT, sectors importants dels cristians pel socialisme i de la classe obrera en general) volien anar més enllà i lluitaven per acabar amb el sistema d'exploació capitalista i amb l'estat imperialista espanyol. Grups independentistes com el PSAN tampoc no acceptaven un simple canvi de façana com els que anaven proposant les diverses "instàncies unitàries" que, d'amagat del poble, anaven pactant amb els franquistes reciclats del tipus Suárez (antic Jefe Nacional del Movimiento feixista), una democràcia burgesa amb múltiples mancances democràtiques.

El reformisme, amb les seves ànsies desfermades d'ocupar poltrones, no feia cap anàlisi del paper que, a "Occident", acomplien les constitucions burgeses.

Per a nosaltres [l'OEC i altres partits comunistes] tota Constitució de la burgesia aconsegueix una funció ideològica. Mitjançant els principis jurí-

dics constitucionals formals de la sobirania popular i de la igualtat davant la llei, en un Estat capitalista, la burgesia dominant pretén presentar aquest Estat com a universal, com un Estat de tots els ciutadans. Així, eleva l'Estat a la categoria del que anomena "Estat social i democràtic de dret", i qualifica la seva funció repressiva com a "garantia de l'ordre constitucional".

El caràcter de classe de l'Estat, en aquestes condicions, es fa menys evident no tan sols per la complexa articulació de la societat en institucions

i poders diversos, sinó fonamentalment per la integració de les organitzacions de la classe obrera i altres classes oprimides en l'aparell de l'Estat.

La societat capitalista avançada permet presentar la realitat social com a "interès comú", del qual participen i el qual vénen obligats a defensar tots els sectors socials tant burgesos com populars. Aquest suposat "interès comú" és el que a nivell constitucional es concreta en el principi de la "sobirania popular", i a nivell d'eslògan polític en el que s'anomena "defensa de la democràcia"

La Constitució -convertida en la "Constitució de tots", "ni capitalista ni socialista, sinó neutral"- esdevenia un instrument molt eficaç -i els anys això ho han demostrat- a nivell ideològic per a organitzar el consens de les classes oprimides entorn a la defensa de l'Estat burgès i les anomenades "institucions democràtiques".

De paraula, els reformistes, les diverses "oposicions" (Convergència Democràtica, que teledirigia el PSOE; i la Junta Democràtica de Santiago Carrillo) pareixia que lluitaven per una ruptura democràtica. En els papers i declaracions públiques, aquests partits i personatges prometien no acceptarien una simple reforma del franquisme. Paraules que s'endugué el vent!

Aleshores enteníem que si triomfaven les tesis dels franquistes reformats (Suárez, Torcuato Fernández Miranda i CIA) no aniríem gaire enllà d'un canvi de façana del règim. Si totes feia dins del marc de la "legalitat" franquista, seguint el ritme marcat per la burgesia i la Trilateral que teledirigia el procés, hi hauria pocs canvis reals, i quedarien ben lluny quedarien les esperances de canvi social de la població o el reconeixement del dret a l'autodeterminació i la independència de les nacions oprimides.

En aquells moments, tant el P"CE com el PSOE coincidien totalment amb els homes del règim en agonia. Santiago Carrillo, secretari general del P"CE, explicava [El País, 22-VII-1978], per exemple, que l'Estat que sorgia amb els pactes no era ja un Estat de classe sinó "un Estado en el que todos los pueblos de España, puedan vivir hermanados y en paz". I Felipe González, expressava [El Socialista, 30-VII-1978]: "ese deseo apasionado y sincero de que nuestro pueblo apoye y defienda este texto constitucional, que no es el nuestro indudablemente, como no es el de ningún partido,

pero es lo bastante propio para la ideología de los socialistas, para que lo defendamos con entusiasmo, para que reclamemos de todos los ciudadanos que lo defiendan con ardor".

La comunitat d'interessos entre opressors i pretesos representants dels oprimits, estava feta. Álvarez Miranda, prssident del Congrés i membre d'UCD, coincidí absolutament amb el P"CE i el PSOE. En el diari La Vanguardia (22-VII-1978), declarava: "Es una Constitución de todos. Ninguna ideología se ha impuesto a las demás".

En divergència amb aquestes posicions, els revolucionaris estàvem per una ruptura democràtica que obrís les portes al socialisme (entès com a poder dels treballadors) i que acabàs amb l'estat imperialista espanyol i amb tota l'herència política i cultural de quasi mig segle d'opressió feixista.

Eren precisament els aspectes de veritat rupturistes i no pactistes els que feien una por terrible a la "sagrada aliança" entre burgesos, franquistes reciclats, carrillistes i PSOE.

A poc a poc, en la pràctica s'anà veient com la majoria de grups integrats dins de Plataforma Democràtica i, sobretot dins la Junta Carrillista, anaven acceptant les passes que feien els franquistes en la construcció de llur nova imatge "democràtica".

Com hem explicat en el capítol anterior, el PSOE, a començaments dels anys setanta, no era res. A causa de la seva debilitat no podia aturar l'onada revolucionària (vagues, manifestacions, assemblees, embrions de poder popular, les autoorganitzacions que s'anaven bastint a barris i centres d'ensenyament i que s'estenien per tot arreu, posant en perill la reforma dels franquistes). Era necessari enfortir (amb ajut de la socialdemocràcia alemanya) aquest esquelet sense carn que era el grupet de "Isidoro" (Felipe González). (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). □

Les forces antimarxistes assassinen (en temps de la transició) nombrosos estudiants i obrers de totes les nacions de l'Estat. Nacionalistes, comunistes i anarquistes eren les persones que assassinaven els antimarxistes.

M. LÓPEZ CRESPI

LLIBRE DE PREGÀRIES

PREMI "GRANDALLA" DE POESIA 1999 (PRINCIPAT D'ANDORRA)

LA POESIA CATALANA CONTEMPORÀNIA

Edició del poemari Llibre de pregàries de Miquel López Crespí

Andorra, amb la 22a Nit Literària, marcava el pols cultural dels Països Catalans. El premi Principat d'Andorra de ciències socials, el Fiter i Rossell de novel·la, el Premi Sant Miquel d'Engolasters d'assaig literari, el Grandalla de poesia, el Tristaina de periodisme, el de teatre i novel·la curta marcaven, indubtablement, una fita històrica en el nostre redreçament cultural.

Albert Salvadó va proclamar-se vencedor del premi Fiter i Rossell de novel·la, dotat amb 1,6 milions de pesetes, amb l'obra L'anell d'Àtila.

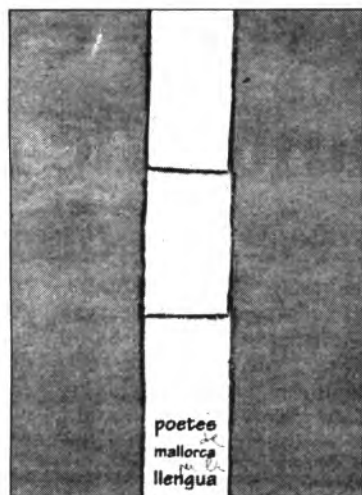
El premi "Grandalla" correspongué a l'escriptor de sa Pobla (Mallorca) Miquel López Crespí. El poemari guardonat (Llibre de pregàries) és un antològic dels millors treballs del prolífic autor pobler. Miquel López Crespí col·labora regularment en la premsa de les Illes i dels Països Catalans d'ençà mitjans dels anys seixanta. Es va donar a conèixer com a escriptor el 1973 amb A preu fet. En narrativa ha publicat: La guerra just acaba de començar (1974); Paisatges de sorra (1986, Premi Joanot Martorell); Històries per a no anar mai a l'escola (1984); Notícies d'enlloc (1987, Premi de les Lletres);

Necrològiques (1988, Premi Ciutat de València); Crònica de la pesta (1993); Vida d'artista (1995, Premi de Literatura de la Generalitat de Catalunya); Històries del desencís (1995); Estiu de foc (1997); L'Amagatall (1999, Premi Miquel Àngel Riera); La Ciutat del Sol (2000) i Núria i la glòria dels vençuts (2000). En poesia ha editat Foc i fum (1983, Premi Marià Manent); Les plèiades (1990); El cicle dels insectes (1992); Els poemes de l'horabaixa (1994); Punt final (1995); L'obscura ànsia del cor (1996); Planisferi de mars i distàncies (1996); Revolta (2000); Record de Praga (2000); Un violí en el capvespre (2000) i Llibre de pregàries (Premi "Grandalla" del Principat d'Andorra) (2000). És autor de diverses obres de teatre: Autòpsia a la matinada (1976, Premi Ciutat de Palma); Homenatge Rosselló-Pòrcel, El cadàver... Ha escrit diversos llibres de memòries entre els quals destaca L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970) (1994) i l'assaig Cultura i antifranquisme a Mallorca (2000).

És membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC). Ω

Redacció

POETES DE MALLORCA PER LA LLENGUA

Els poetes de Mallorca en un volum antològic

Ens ha arribat el magnífic llibre Poetes de Mallorca per la llengua. Llibre que reuneix més d'un centenar de composicions poètiques de diversos tipus d'autors mallorquins. Aquest volum antològic l'ha impulsat la **Plataforma de Joves per la Llengua** i ha estat editat per **Documenta Balear**. Hi podem trobar els noms dels autors consagrats de les nostres lletres i que ostenten una reconeguda trajectòria de guardons literaris i publicacions en les més prestigioses editorials fent costat als més joves poetes, els més desconeguts. Entre els noms més reconeguts hi trobam figures mestres de l'alçada d'Antoni Vidal Ferrando, Miquel López Crespí, Xavier Abraham, Antoni Xumet, Vicenç Calonge, Miquel Ferrà Martorell, Miquel Julià, Antoni Nadal, Miquel Bezares, Guillem Rosse-

lló, Àlex Volney, Biel Florit, Rafel Bordoy o Maria del Mar Bonet.

En el llibre destaca la varietat d'estils, l'heterogeneïtat. Temàtiques, fons, estil, la disposició gràfica dels versos... tot deixa constància de l'actualitat poètica mallorquina a les acaballes del segle XX. El llibre esdevé així un document bàsic per als investigadors del nostre fet literari.

El llibre amb coberta del pintor Ramon Canet ja és a la venda a les nostres llibreries. Felicitem des de les pàgines de L'Estel a la Plataforma de Joves per la Llengua per haver aplegat per a la història les veus de 105 autors contemporanis mallorquins. Ω

Redacció

Vicenç Calonge, Miquel López, Maria del Mar Bonet, Antoni Vidal Ferrando, Miquel Ferrà i Miquel Julià.

En català, diguem-ne *euró*

Pel que fa a la denominació de la moneda única europea "euro", ens havem acomodat a allò primer que digueren a Madrid i ha estat entrada al català sense que ningú no s'hagi aturat a considerar si la forma és la que més s'adiu al geni i al caràcter de la nostra llengua, tan específics, tan únics. En l'opinió de molts, hauríem de dir-ne *euró*. I aquestes en són les raons:

"Euro" en català és un simple prefix: eurovisió, europol, eurodivisa, etc. *Euró* és un substantiu ben d'acord amb allò que dèiem. En tenim molts exemples de substantius en diftong *au* més consonant més *o* tònica, com és ara *auró*, *tauró*, *sauló*, *tauló*; i els terminats en *o* tònica són veritable legió, com és ara *cigró*, *porró*, *galló*, *mugró*, *rovelló*.

De substantiu amb diftong més consonant més terminació en *o* àtona, no en tenim cap.

El substantiu fóra la mateixa paraula Europa, abreujada, i pronunciada tal com resta de l'abreujament: *Euró(pa)*.

Fixem-nos que els francesos no ho diuen "euro", diuen *egó*, i els anglesos no ho diuen "euro", diuen *iuro*. És a dir, que cada país europeu ha nacionalitzat aquest nom, llevat del català, que ha de fer les coses sempre com les fa el castellà, i com les hi fan alguns dels nostres mitjans de comunicació i molts de catalans, i no catalans, que no en saben, de català.

Sí, hauríem de dir-ho així: Del cotxe nou me n'he fet vint-i-cinc mil eurons. Sona tan natural i tan nostre... Ω

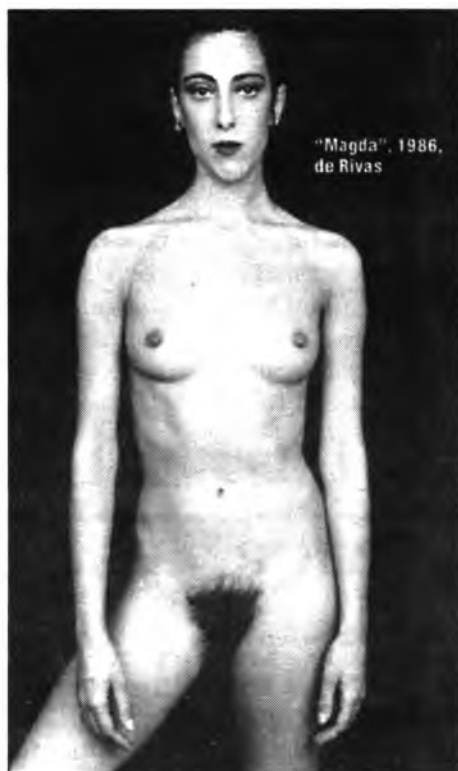
Pere Ortís. Llengua Nacional

ART, LITERATURA I EROTISME (9)

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Magda Rivas-Matisse

El fotògraf argentí Humberto Rivas (Bons Aires, 1937), que resideix a Barcelona des de fa dues dècades, premiat a moltes nacionals i internacionals, Premi Nacional de Fotografia 1997, és en el dia d'avui un autèntic mestre de les qualitats matèriques i lumíniques, d'una especial concentració atmosfèrica entorn dels seus personatges, d'una casta de retrat de personatges anònims o quasi anònims, sense atributs especials, ben sovint dins la més estatuària nuesa, de vegades amb una certa inexpressivitat, molt cercada, per tal d'emetre una certa denúncia contra l'ambient ombrí que es fraga o dissipa dins l'àmbit urbà, tan feixuc de llum i plom. Observem un d'aquests personatges, Magda, que ve al nostre encontre des de la blancor de la seva pell. Observem el seu rostre singular, d'òvul un poc allargat que uns ulls grans i expressius presenta ple de vida. Front esbargit, nas recte, llavis ben dibuixats, un poc gruixuts, però bella, en conjunt, malgrat la magror d'un cos de petites sines i ventre pla. Exhibeix, sense cas gest de pudor o vergonya, la Muntanyeta de Venus, tan obscura i ben poblada con la cabellera que desapareix dins la fosca de l'estudi o plató. Es la matei-

"Magda", 1986, de Rivas

xa despreocupació de l'al·lota dins la seguretat de l'alcova que advertim a l'obra plàstica, segona part de la nostra il·lustració, i que respon a una obra litogràfica del gran Matisse (Dona nua reposant en el sofà, 1922). Coincideixen Rivas i Matisse en el tipus de

model femení, magre, de físic molt semblant, i amb el sexe com a centre de tota la composició. Després de la Primera Guerra Mundial, Matisse, passà la tardor i l'hivern a la Cote d'Azur, a una cambra de l'Hotel de la Méditerranée de Niça, on instal·là el

seu cavallet i la seva taula de treball, per tal de descobrir els misteris de la més absoluta intimitat femenina en la persona de les seves models. Des d'un interior familiar i, fins i tot, burgès, amb un toc de sensualisme i àdhuc, d'exotisme, Henri Matisse (1869-1955), considerat l'apòstol del color i la llum. Però les lletres també poden col·laborar en aquesta trobada d'imatges i per a tal objecte he triat un fragment de "L'egòlatra romàntic", una novel·la del famós F. Scott Fitzgerald (1896-1940), símbol d'aquella època del jazz, la crisi de valors de la societat americana dels anys 20 i l'anomenada "generació perduda" d'escriptors i artistes. Es refereix el text a un sofà com el de Matisse tot ple de referències eròtiques: "Pujaren l'escala i Myra es dirigí cap a la cambra somniada, amb un foc acollidor i un immens sofà. Un racó que havia d'ésser bressol i escenari de moltes crisis sentimentals. Allà dins, els ulls de Myra s'obriren plens d'il·lusió. Contaria a Marylyn que havia estat en aquell sofà amb un al·lot encisador, prop del foc, amb la sensació d'estar tot sols en tot aquell edifici. Amory la besà i llavors es llepà els llavis, com qui ha tastat una fruita desconeguda..." Ω

Voleu conèixer el català de La Franja?

Adquiriu llibres d'autors de Ponent.

TÍTOLS:

- De Roda a Lleida. La fi d'un somni heroic.

(Tot sobre la segregació diocesana de les parròquies de La Franja)

- Indagacions sobre llengua i literatura catalanes a l'Aragó.

(Tot el que s'ha escrit i s'escriu a La Franja i sobre La Franja)

- Mort a l'Almodí.

(Breu novel·la policíaca ambientada a la Fraga dels anys 30)

- Vores.

(Poesia)

- Punt per agulla.

(Recull de narrativa breu)

- Memòria de la set.

(Antologia de poetes catalans de l'Aragó)

Regaleu-vos-en un!

Comandes a l'Institut d'Estudis del Baix Cinca. Adreça: Bústia postal 116. 22520 Fraga (el Baix Cinca). Telèfon de contacte: Pep Labat (974-473611).Ω

Antònia Font: música de l'era d'Aquari

M'agradaria entendre de música per poder fer un article a favor del grup mallorquí de rock Antònia Font, només ser dir que el seu primer disc m'ha deixat absolutament al·lucinat, i empenyat, perquè al Principat de Catalunya sembla que gairebé ningú (si exceptuem Xavier Grasset amb el seu bon recull "El món s'acaba") s'ha assabentat de l'aparició d'aquest magnífic grup. És allò de les fronteres invisibles però enormement reals que separen i trosseggen encara la nostra nació catalana. Ens arriba de seguida el Jarabe de palo espanyol amb un parell de cançonetes gracioses però ningú diu res de les cançons al·lucinants de l'Antònia Font. Vaig descobrir aquest mes d'agost el grup però des d'aleshores no he sentit mai una sola cançó ni als Spukniks catalaners de televisió de Catalunya ni en l'emissora musical Rac 105, ni enlloc, com si no existissin.

M'agradaria disposar de paraules per expressar l'emoció i el gaudi que em provoca la seva música suggestiva, les seves originalíssimes lletres, la metàfora constant, la sorpresa d'uns textos que sedueixen, que relaxen, que ens ajuden a plorar i alhora ens fan més feliços. Perquè els cantants d'Antònia Font coneixen totes les ones i els carrers del meu cervell; posen nom a totes les dunes, escriuen una novel·la en la veu del seu padrí, bussegen a la banyera i com que són gimnastes futuristes curen a na Maria malaltissos furors anals. La cançó "Viure sense tu" ens fa tremolar: dolça besada té gust que s'acaba / punt i principi de viure sense tu Per això, em venen ganes de capgirar-la: dolça besada té gust que mai s'acaba / punt i principi de viure sempre amb tu.

Però els poetes cantants manen i expliquen el regust del desamor i expressen tota la bella innocència de les víctimes dels enamoraments: Jo què sabia d'alens que se trobaven / de cabells que s'embullaven / de

mans i de perfums. Jo què sabia que en sa nit me tataries / eren gustos que nedaven entre boires i racons. I és clar: Jo no sabia que després me mataria / la teva mirada / que plora i diu que no... i sense tu res no me val / I l'hora baixa la deixam passar / i me mires tan a prop que me fa mal / que t'estim massa i massa poc / que no sé com ho hem d'arreglar / que som amics que som amants...

Però totes les cançons d'aquest disc són una meravella filosòfica de planetes plens d'ecosistemes, viatges misteriosos, gent valenta, àtoms de colorins, amics d'altres planetes i enigmes submarins. Les cançons d'Antònia Font ens ajuden a estar de puta mare i amb ganes de morir allargats damunt una barca amb un tassó de vi, amb tots els problemes resolts dient: tanmateix.

La cançó "Tot sol" ens fa entrar en un món misteriós, on la força màgica de les paraules adopta un to esotèric: Tot sol, me trastorna la paraula / que aquell dia te va caure / de la boca com un plom. No sé com me va quedar enrocada / a la memòria atrofiada / d'un malalt malversador (...)

Tot sol, maleïda la paraula / la mentida que va caure / i va explotar com un tassó...

Els cantautors d'Antònia Font són joves però ja saben les veritats de la vida: convivència és sobre-dosi; tots els pobles són millors si cadascú / pot fer els comptes a ca seva; a la lluna no s'hi pot anar / per les estrelles amb un velomar, a la Lluna no s'hi pot anar / amb un taxi per damunt la mar. I sempre l'amor: La vida passa però no massa si no davalles a la ber-bena. Si demà te'n vas, vida mia, / ens veurem a la pròxima cançó. L'Estel d'Aquari els assenyala un futur magnífic, hollegesc en un diccionari gravat en el ciment... Ω

Jordi Solé i Camardons (jsol12@pie.xtec.es)

L A N O S T R A C U I N A

Sèmola amb gírgoles

Ingredients:

Cansalada, costella de porc salada, sobressada, sèmola, gírgoles, tomàquet, all, aigua, oli i sal.

Preparació:

Es fregeix la cansalada, tallada a daus, i la costella de porc, en una cassola amb un raig d'oli i un pessic de sal. Quan el tall és ros, s'hi tira el tomàquet ratllat, unes dents d'all i les gírgoles, netes i trossegades. Es deixa ofegar una mica i s'hi afegeix aigua. Quan l'aigua bull, s'hi tira la sèmola i unes rodanxes de sobressada. Quan la sèmola és cuita, es treu del foc i es serveix.

Macarrons al forn

Ingredients:

Carn rostida (xai, vedella...), macarrons, beixamel, mantega, formatge ratllat, oli, aigua i sal.

Preparació:

S'esfilagarsa, a pessics, la carn. En una olla amb aigua abundant (sis volums per un de pasta), un bon pessic de sal i un raig d'oli, es bullen els macarrons. Quan estiguin "al dente", es tira un bon raig d'aigua freda a l'olla i s'escorren de seguida. Es posen en una plata per anar al forn, i s'hi barreja la carn. Es cobreix de beixamel. S'hi escampa formatge ratllat i petits trossos de mantega i es gratina. Un cop gratinat, s'acaba d'escalfar al forn, a 120°C.

Macarrons a la cassola

Ingredients:

Una mica de carn variada (costella de porc, cansalada viada, guatlla, etc.), macarrons, ceba, tomàquet madur, bolets secs (ceps, cama-secs, etc.) sal, pebre negre, nou moscada, formatge per rallar (parmesà o maonès), oli i aigua.

Preparació:

En una cassola ampla i no gaire fonda, amb oli i un pessic de sal, es fregeix el tall, fins que sigui ros. Llavors, s'hi afegeix la ceba picada, que també es deixa fer rossa. Mentre, s'escalfa l'aigua per als macarrons. Quan la ceba sigui rossa, s'hi tira el tomàquet trinxat i es deixa coure lentament. Quan sigui ben cuit, s'hi tira l'aigua, els bolets (si tenien terra, se'ls tallen les cues per eliminar-la i es bufen bé), sal, pebre negre, una mica de nou moscada i, quan l'aigua bulli fort, els macarrons. Es va remenant de tant en tant, per a que no s'agafi la pasta, fins que els macarrons són cuits i el suc ha quedat bastant reduït. Llavors, es retira la cassola del foc, es cobreix la pasta amb formatge ratllat i es gratina. Quan el formatge té color, es serveix.

Canelons Rossini

El dinar del dia de Sant Esteve (el nom és en honor del músic, fanàtic de la tòfona).

Ingredients:

Carns cuites (rostides, bullides, etc.) de vedella, porc, pollastre; foie gras, ceba, tòfona negra, canelons, beixamel, formatge ratllat, mantega, nou moscada, aigua, oli, pebre negre i sal.

Preparació:

Es pica una mica de ceba (si no se'n té del rostit, es passa per la paella, amb un raig d'oli i un pessic de sal). Es pica la carn cuita a trossos petits, però no massa, i es barreja amb la ceba, un tros de foie gras, una mica de tòfona i una cullerada de beixamel. Es pasta bé fins a fer una massa consistent per no massa dura. Es tiren els canelons, d'un en un, en aigua abundant que bulli, amb un pessic de sal i un raig d'oli; se'ls dona una remenada suau de tant en tant, per a què no s'enganxin ni es trenquin. Quan són cuits, es tira un bon raig d'aigua freda a l'olla, per parar l'ebullició. Es treuen els canelons, posant-los arreglats sobre un drap de rus net. Es posa, en un costat de cada caneló,

una llenca de pasta de la carn, i es cargola, com qui fa el cigarret. Cal que els canelons quedin ben plens però que no sobresurti el farciment pels costats. Llavors, es posen en una plata que pugui anar al forn i es cobreixen de beixamel. S'escampa formatge ratllat sobre la beixamel, s'hi posen unes quantes miques de mantega i es gratina. Quan el formatge té color, s'escalfa la plata una mica al mateix forn, a 120°C.

Si no si posa tòfona, no són Rossini (però són bons).

Fideus a la cassola

Ingredients:

Costella de porc, fideus llargs, ceps secs, ceba, tomàquet, oli, aigua, sal, pebre negre i nou moscada.

Preparació:

Es posa a bullir l'aigua suficient. En una cassola amb un raig d'oli i un pessic de sal, s'hi enrosseixen uns trossets de costella de porc. Quan tinguin color, s'hi tira una mica de ceba trinxada i es deixa enrossir, també. Quan estigui al punt, s'hi afegeix una mica de tomàquet ratllat i es deixa coure bé. Llavors s'hi tira l'aigua bullint, els fideus, els ceps trossegats, un pessic de sal, una mica de pebre negre molt i una mica de nou moscada, ratllada. Quan els fideus siguin cuits, cal que no hi quedi suc, quasi.

Fideus rossejat o fideuejat

Ingredients:

Fideus gruixuts, brou de peix, oli i sal. Allioli, per acompanyar.

Preparació:

Es fa arrencar el bull al brou de peix. Es fregeixen en oli, en una paella valenciana, els fideus fins que quedin torrats. Llavors, es salen i s'hi tira el brou. Cal que se'l beguin en el temps que dura la cocció. Quan són cuits, es serveixen, acompanyats de l'allioli.

Eternity (eternitat)

RICARD COLOM

"Tot allò que no és etern està eternament passat de moda".
(C. Sinclair Lewis, novel·lista nord americà, Premi Nobel 1930 de literatura).

"A allò que no ha de durar, no t'hi has d'acostumar".
"Esperança que consoli, que no mori".
"El cel no és per els ases".
"El cel no és per posar-hi palla".
"La justícia va pujar al cel, perquè a la terra no hi podia viure".
"Si t'arplega la calma, del cel guanyaràs la palma".
(Refranys catalans).

"El majordom, segons el costum vell, havia deturat tot els rellotges. Ço, en el llenguatge d'en Naruz, volia dir: "El teu sojorn a ca nostra és tan breu!". Deixem en l'oblit que les hores volen. Déu ha fet l'eternitat. Escapolim-nos de la tirania del temps". Aquestes cortèsies antigues i hereditàries omplien en Nessim d'emoció".

(Balthasar, Quartet d'Alexandria, Lawrence G. Durrell, 1912-1990, el més brillant novel·lista anglès segle XX).

"No us heu adonat que els qui no saben que fer en la present vida són tot just els qui més en desitgen una altra que duri eternament?".

(Qui pot fer resplendir l'alba?, 1985, Anthoni de Mello).

"Què diria Déu i estimes sense l'església i sense la llei? Déu, a qui ja et lliurares en comunió.

Déu qui fa eternes les ànimes dels nins, que seran desbrossats per les bombes i el napalm".

(Silvio Rodríguez, cantautor contemporani de la Nova Trova Cubana).

"Luter King sabia ben bé que no havia de veure el seu somni acomplert, però fou prou gran en esperit com per fer una passa endavant devers la Terra Promesa de la llibertat i de la pau. Tenia fites d'eternitat".

(Matin Luter King, 1994, d'Antonio Gombi).

"Quan vendrà la meua hora de morir, moriré; però sabré donar la vida com a home al qual no li dol de tornar el present que li ha estat fet".

(Epictet de Frígia, 50-135, filòsof estoic hel·lenista).

"...M'esperen
tan sols per fer-me almoïna,
fidels xiprers verdíssims".
(Cementiri de Sinera, V, d'en Salvador Espriu, 1913-19... poeta català de la resistència contra la Bèstia franquista).

"La tragèdia de la mort és que transforma la vida en destí".
(André Malraux, 1901-1976, novel·lista i poeta francès).

"Bona mort és porta de bona vida".

(Llibre dels mil proverbis, d'en Ramon Llull, català de Mallorca, en l'època més lliure i gloriosa de la nació catalana devers 1.300).

"Sols aquells qui cercaren l'eternitat a la Terra, només ells se'n tornen vers l'Eternitat".

"Morir per la llibertat és més noble que no pa viure a l'ombra de la feble submissió. Car qui abraça la mort amb l'espasa de la Veritat en mà s'eternitzarà, amb l'eternitat de la Veritat, puix que la Vida és més dèbil que la Mort, i la Mort més feble que la Veritat.

"L'ànima humana no és sinó un bocí d'una torxa encesa que déu separà d'Ell mateix".

(Khalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès emigrat als Estats Units).

"L'home mortantes vegades com perd cadascun dels seus".
(Publius Sirus, s. I a.C., poeta romà).

"Escolta'm, tu, a qui no conec però que estàs llegint aquests versos meus amb cent anys ja d'existència: No puc regalar-te ni una flor de totes les que la primavera fa brostar, ni tan sols una claror d'aquests núvols daurats. Però, obre les portes i guaita; cull entre les flors del teu verger la remembrança perfumada de les que es marciren ja fa cent anys.

Tant de bo assolesquis sentir en el goig del teu cor, la joia viva que et tramet aquest matí d'abril, a través de cent anys, amb el perfum d'aquests cànctics plens de gaudi!

Rabindranath Tagor, poeta bengalí, 1861-1941, a *El Jardiner*. Ω

Poblers a Gràcia:

La Nit Bruixa de Sa Pobla
un altre any va viatjar,
de la mà d'en Toni Torrens
al Pricipat Català.

Sonaren Les xeremies
cercavila no hi mancà,
Gegants, i Dracs, i Dimonis
tots plegats hi van anar.

A La Plaça de La Virreina
també a La d'El Diamant,
s'hi encengueren foguerons
per la revetlla escalfar.

No hi faltà l'espínagada
com tampoc ho féu el vi,
doncs era de bona anyada
Català i Mallorquí.

Mentre una Ximbombada
donà pas a unes Cançons,
amb unes veus de ses Illes
les més formoses del Món.

Amb aquest ja en farà vuit
que a Barcelona han anat,
a una barriada amb Gràcia
què ens manté agermanats. Ω

VICENÇ DE SON RAPINYA

Història de les Illes Balears

Ja era hora, ja tocava
a dins Mallorca a la fi,
aparegués aquesta obra
què en vers i en mallorquí,
ens recorda Nostra Història.
Climent Garau i Salvà;
Això i més heu fet possible,
com és agafar un llibre
sense quedar-se encantat.
El som llegit i m'ha agradat
una cosa fora mida,
a cada punt a cada línia
Nostra Història heu dibuixat,
fora victòria o combat
conquesta, o fet luctuós
amb un estil tan formós
que hom resta meravellat.
Res ses deixat a n'és gavatx,
que a la gent interessés
fora present o passat,
al paper ho ha estampat.
Bo seria que aquest llibre
per fer maco a dins les cases,
sobre un prestatge hi fos
perquè entràs a les escoles,
com una eina més pels al·lots. Ω

VICENÇ DE SON RAPINYA.

Història de les Illes Balears

en vers i en mallorquí

per
Climent Garau i Salvà
de
Llucmajor

Confiam amb lo que veim

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR - TEL. 971 665 336

Després de mils anys passar,
Ses coses se enveixen,
Per això se procedeixen,
I les hem de canviar.
I a més la gent podrà,
Ensenyar el resultat,
D'allò que s'ha predicat,
Coses de temps, molt llunyà.

I com no és cosa real,
Tot allò que s'ha llegit,
Duen, se va trobar escrit,
De personal molt cabal.
Han seguit el ritual,
Sense fer interferències,
Han respectat ses seqüències,
De forma original.

Amb creença i no creença,
De se molt velles doctrines,
Han dominades des sigles,
A molt poques consciències.
Amb ses seves diligències,
I molt poca pietat,
I aquell subordinat,
Ha tocat ses conseqüències.

Dos contra un van lluitar,
Durant aquell temps passat,
Ara es ritme ha canviat,
Això se pot demostrar.
A l'església hi anirà,
Sa gent que té setanta anys,
Els joves, els nous tamany,
D'ells pocs s'hi poden contar.

Sa gent dotat de cultura,
Els fets han estudiats,
Ha donat per resultat,
Que molt fals tot mos resulta.
Es una falsa mesura,
Amb tot lo que s'ha pogat,
Es blat resulta tarat,
I sa farina cernuda,
Avui tot és positiu,

I tot ha de demostrar,
Ningú se pot enganyar,
Se defineix es motiu.
Aquell que vol fer de viu,
Que vol donar gat per llebre,
Sa gent bona el condemna,
De lo que diuen se'n riu.

Totes ses religions,
Estan plenes d'artimanyes,
Persones espavilades,
Crearen ses condicions.
I amb sos alarmants sermons,
Se posaren a fe por,
Déu del Cel m'ha dit a jo,
Que vos faci observacions.

El beat Ramon va ser,
Després d'haver-se casat,
De Déu va ser visitat,
Per canviar el seu parer.
En això va inclinar-se,
Cinc pics li aparegué,
Lo que Vos mandeu, faré,
Empraré el meu poder.

Com que era intel·ligent,
Tenia bona presència,
Disposava d'eloqüència,
Era un home excel·lent.
El va dur s'entiment,
Anar a fer exploracions,
A dins estranyes nacions,
Predicava el seu present.

Un africà va comprar,
Per aprendre l'idioma,
Això ell va tenir en compte,
Molt li podia ajudar.
D'aquest mode sa ficà
Dins Àfrica a fer sermons,
Tenguè grans oposicions,
Fins i tot se'l apedregà.
Però ell no renegava,
Seguia lo seu camí,

No volia desistir,
L'obra per ell començada.
D'allà sa gent observava,
Se seva grossa llestesa,
Això és una promesa,
Per noltros interessada.

Ofertes li varen fer,
Perquè canviàs d'idea,
Sa d'en Mahoma governa,
Sa fe de noltros ell té.
Mos podria anar molt bé,
Si de pensar canviava,
Un escaló gros pujaveu,
Pensau lo que vos convé.

A dins França se'n va anar,
A demostrar els seus mèrits,
Els homes de alts criteris,
El se varen escoltar.
I el varen guardonar
Per allò que ensenyaria
A sa gent conquistaria,
Això escrit va quedar.

A còpia de passar anys,
Ses coses s'han transforma-
des,
Ses gents s'han assabentades,
De veritats i d'enganyos.
Per això, els molts tamany,
Recolzen sa veritat,
Detesten sa falsetat,
D'aquells miracles d'antany.

Els frares i capellans,
Que omplien l'altar major,
Només queda un rector,
I està carregat d'anys.
Ja no surten nous tamany,
Per servir l'Església Santa,
Se considera una farsa,
Allò que va usar abans. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**